

4398

ORATIO.
FVNEBRIS

Reverendi & Clarissimi

VIRI

D. JOH. HENRICI
HUMELII

ECCLESIAE BERNENSIS PASTORIS
Et Classis Decani fidelissimi

Beatis manibus dicata

A JOH. HENRICO OTHONE
PHILOSOPHIÆ IN ACADEMIA
Lausannensi Professore.

BERNÆ

Apud GEORGIUM SONNLEITNERUM,
M DC LXXV.

Biogr. erud.

D 1593, 64

9.4.0.1.1.1. - Vol. 111 - 111

NAjorum gentium Philosophi sapientiam τῇ μελέτῃ τῷ Θανάτῳ meditatione mortis circumscripterunt; arbitrati ingenuos mundi incolas, in universo vitae cursu, nihil contentius nihil magis meditari debe re quam conditionis humanae fragilitatem, quam mors maximè ostendit; ac proinde nullum studij genus æquè necessarium esse nec disciplinam, quamquam quā mori discimus, & ex illa judicare de reliquæ vitae conditione, quam in mortis perpetuo confinio trahimus.

Per varios casus, per tot discrimina rerum.

Illis demum qui per totam vitam hisce cogitationibus animum imbuerunt, optimam constare impensi temporis rationem, quamvis ad Tithyi aut Nestoris annos hac arte sola instructi pervenerint.

Quamvis verò videatur totum vitæ, præsertim in longa ætate, proscenium abundè materiæ suppeditare agnoscendæ nostræ conditioni; nihilominus quoniam fallax Japeti genus mimum & histrioniam amat exercere sibique palpum obtrudere, nec levato velo rem gerere nisi

A 2

nisi

nisi in extremo vitæ actu, hunc præcipue sapientes sunt intuiti, & ex illo de vitæ reliquæ summa liberè & tanquam in Areopago sententiam dixerunt. Si aliquem repererunt qui in hac humana militia, ut εἰ̄φασπις ἡ λειπάντης argui poterat, illum stigmate notarunt, & cum solemní Hebræorum dicto מִשְׁׁרָקֵב putrefact nomen ejus, terræ mandarunt. Si quis verò non inglorius mundi incola vixisset, sibique rectè factis decus & famam acquisivisset sive domi sive militiæ, sive in toga sive in fago, cuius proinde vita publicè privatim utilis fuisset, & qui patriæ parentibus amicis natus esset, illius memoria sacra fuit, commemoratio frequens, qua talem virum mori prohibebant. Hinc Nœniæ Græcorum & carmen ιαλεπον quo apio coronati defuncti laudes recensebant, hinc tot funebres orationes apud Romanos ab ea tempestate quâ primùm P. Valerius Publicola in funere Junij Brutis collegæ posteritati suæ pietatis exemplum dedit.

Quod nos attinet, qui in Christi disciplinam nos dedimus, non decet tantum irretortis oculis perpetuò contemplari fatalem metam, quæ singulis momentis nobis instat, & quam non licet effugere, ut ad illam, quandounque supremo Agonothetæ visum fuerit, semper in procinctu simus, sed & aliorum præsertim illorum, quos virtus & fama vulgo exemerunt, exitus penitus inspicere, ultimosque labores recensendi & ex illis vitæ anteaetæ curriculum describendi occasionem aucupare.

Quæ cogitatio quoque ab eo tempore me maximè exercuit, quo visum fuit Deo Virum Reverendum D. JOH. HENRICUM HUMELIUM Ecclesiæ Bernensis Pastorem & Decanum, ad metam illam fatalem duce-

ducere, Eumquè ingenti meo luctu, postquam terrena moles tām illustre depositum servare amplius non potuit, cōtibus mortalium eximere & natali suo cōelo redonare. Et eas maximē ob causas, quod Ecclesia Dei in hoc viro verum φω̄ση̄ ; servi Jehovæ qui stant in atrijs domus ejus & ad Sanctuarium manus attollunt prudentissimum præsidem , filij verò Prophetarum verum Eliam vel Eliseum amiserunt.

Et quamvis partes hasce tantum Virum lugendi ejusque & vitam enarrandi & excessum illis debuisse relinquare, qui ingenio , judicio , eloquentia, melius potuissent implere, & oratione tanto viro digna illius laudes prosequi; attamen & meam vocem jure quodam suo & merito videbatur requirere, utpote qui, cum ipsum in sacro lavacro lustricum parentem habuisset; toto vitæ meæ cursu animo, affectu, consilijs, officijs verus mihi pater fuit, quem ipsum Deus mihi uti studiorum meorum patronum, ita meæ fortunæ, in qua me providentia Divina pro tempore collocavit , optimum authorem & promotorem esse voluit.

Hinc factum ut hujus ingentis jacturæ, quam in uno hoc viro feci dolore attonitus, totum me in luctum dederim , & aliquot mensium spatio animum meum non potuerim colligere, nec de meo officio erga tantum virum cogitare. Lugebam cum illo Hebræo בְּאֹנוֹ בְּכָנוֹ עַמִּי כָּל מֵתִי לְבִי וּמֵשְׁלַבְנָה דָוָרָה עַלְיוֹ - הַוְלָךְ וּמַסְפִּיד עַלְקָרְבוֹן : Accedite ad me omnes vos quorum cor amarum & languidum est , ad plangendum super proximum vestrum. Et cum sapientiæ magistris. Quid est homo ? quam lutum ut ille ait scitè mixtum. Quid vita? quam hæmina sanguinis, quam qualibet vitæ casus rumpit , qualibet febricula corrumpit.

A 3

Quid

Quid sumus aliud quam Σκευασμα quædam, quæ summus & magnus noster opifex fingit & refingit quando ipsi placet, ut Rosæ folia, sic nos vigorem & vitam amittimus. Ita mihi non triginta tantum dies, quos gens Judaica suo luctui destinaverat, abiverant, sed integrum pœne semestre, donec animum paulatim ad se redeuntem divinis humannisque monitis stabilivi, & inanem meum luctum & qualis præficarum esse solet, fore judicavi, si per illum meo officio erga tantum virum deforem, & has partes, quas mihi tot argumentis impositas videbam, tantum non ingratius defugerem.

Erexi igitur animum meum & de meo erga defunctum officio seriò cæpi cogitare, cur namque ille apud me moreretur, in cuius animo vixi? cur illum indicum finerem, qui mihi hanc loquendi fiduciam induit? cur ipsius merita oblivione finerem sepeliri, cuius consilijs & ope totum id quod in me est (quantulumcunque sit) acquisivi. Et hoc ipsum est quod nunc molior, non ut monumentum, qualia olim fuerunt Mausolea, Pyramides, obelisci, tanto viro statuam, eumque Humanis oculis impingam. Non meæ hoc est artis non opum, non virium, sed ut narratione eaque neque Phalerata, neque compilatis Rhetorum myrothecijs ornata, sed simplice & qualem magnus latus permettere potest, pœnè incompta vitam tanti viri explicem, quæ quamvis ad memoriam τὸ μαρτυρία non multum queat conferre, quippe quam suis laboribus, suis curis, suis meritis, suis scriptis apud posteritatem suamque præcipue patriam pridem idque ære perennius erexit, ad exemplar tamen potest pertinere, quippe quod in

in hoc uno viro ea queamus observare quæ in alijs plurimis simul non deprehenduntur, quæ ipsos juvenes queant ad imitationem excitare, adultos verò & ad Sacra specula collocatos ad similes virtutes provocare, præsertim ad ingentem illum & ferè Helianum Zelum, quo miserrimis hisce temporibus in vitia & peccata arsit, qui ipsum sine dubio citius quam par erat consumit.

JOH. HENRICUS HUMELIUS in mundum editus fuit Anno *millesimo sexcentesimo undecimo*, mense quo fœto de palmite poma nitent, ipso die Michaëlis *Brugis* sub ditione *Bernensi*, loco qui situs amœnitate, privilegijs civilibus, ingenio gentis ad humanitatem composito, famam obtinet haud quaquam infimam inter *Ærgoviæ* urbes. Natus est nocte intempesta & luctuosissimis temporibus, mortifera enim & dira pestis ita oppida & arva viduabat colonis, ut vix tumuli sufficerent, nec aliter *Brugis* corpora & ossa humari possent, nisi quatuordecim cadavera unum sepulchrum conderet, ipsa mulier quæ matri HUMELII auxiliatrices & obstetrices manus in partu attulit, tam gravi pestilentia confitabatur, ut non solum quinque bubonibus lues se proderet, sed & viribus ita erat debilitata, ut à marito suo humeris sublevari debuerit. Voluit Deus ut jam à teneris contagioso aëri assueferet, ne deinde sanguinea pestis falce in reliquo vitæ cursu absumeretur, sicuti etiam semper graffante illo morbo, inter tot occurrentia pericula, singulari Dei gratiâ incolmis conservatus fuit.

Pater ejus fuit JOH. HENRICUS HUMELIUS, Vir probo genere natus, & moribus factus ad genium urbanitatis; qui quamvis ad senatorium munus suæ urbis & deinde

deinde ad honorem Vicarij (Statthalters ut vocant) sa-
tis maturè devenerit, *artem sutoriam* tamen quam juvenis
exercuerat nec in adultiore ætate derelinquere voluit,
more & instituto (Abarb. in Abhōd. fol. 35.1.) multi sapien-
tes Israēlis fuerunt בעל מלך *artifices*, ne opus habe-
rent donaria accipere) priscorum præferens inter hone-
stos labores senescere, quam otia vitæ desidiosa sequi.
Nostrum genuit ætate proiectâ cum jam quinquagesi-
mum vitæ annum superasset & quamvis masculam pro-
lem post natas filias ardenter desiderasset, cum tamen na-
tivitas ejus in publicam calamitatem incidisset, de ea læ-
tari non potuit, sed nuntium nati filioli his verbis exce-
pit ; *Gaudere non possum in calamitosis enim temporibus*
fumus. Matris nomen erat BARBARA STEIN-
HÜSLI, cuius fratres ABRAHAMUS & NICO-
LAUS etiam verbi Divini Ministri fuerunt, ABRA-
HAMUS quidem in Seeberg / NICOLAUS verò in
Weltheim propè Brugas: cum hunc suum filium peperit,
etiam quinquagenaria erat, & tamen duos post annos ad-
huc FRIDERICUM filium enixa est. In sacro fonte
indidit puero suum nomen pater, quamvis D. MI-
CHAEL CLARINUS classis Brugensis Decanus,
familiæ magnus amicus ipsum sollicitasset ut Michael
appellaretur, quia dies quo infans natus esset Michaëli in
fastis adscriptus : forsan quia alicubi legerat Magnum
Lutherum eandem ob Rationem Martini nomen obti-
nuisse.

Horum Parentum satu editus & in finu eorundem,
domoque fede pietatis morumque probitatis educatus
fuit, cumque ipsis non ignotum erat, virtutem suam
digni-

ebnib

dignitatem non agnoscere, & præcipuo suo lumine atque ornamento destitutam esse, nisi stipata sit comitatu bonarum artium, ipsum cum quadriennis esset in scholam Trivialem Brugensem deductum, commiserunt curæ *Renneri* Provisoris, viri austeri, & qui cum Manlio de severitate certare poterat. Sub hujus disciplina Noster ingenium suum incultu & socordia torpescere non sinens vitæ scholasticæ arenam ingressus est, easque artes, quibus ætas puerilis ad humanitatem informari solet, quæque sunt quasi scirpea ratis pueris nare dissentibus induci solita, felicissimè comprehendit. Deinde idoneus habitus est qui superiorem præceptorem audiret; fuit ille JOHANNES MEYERUS Aroviensis, Vir Mansuetissimus, qui tamen non ita diu post Ecclesiæ *Kulmenſi* præpositus; denique ad Bernensem Diaconatum vocatus, & dum illam Spartam exornabat peste correptus, ex hac vita migravit. Successit ME'YERO JOH. HERZOG omni eruditione ornatus, inter quem & patrem *τὸν μαρτυρίαν* non solum naturæ similitudo, sed & summa amicitia consensio conspiratioque animorum extitit. Amabat etiam Herzogius Humelium nostrum & sub ejus institutione in omnibus feliciter profecit, solo studio Hebraico excepto, quod magis verberibus quam verbis urgebatur; & cum difficultates corticem literarum Hebraicarum frangendi in dies ipsi majores videntur, tandem in tedium studiorum incidit, patremque calidis votis rogavit, ut ipsum alicui artificio manuario addiceret, se Musas parum proprias experiri, onera illarum viribus suis non convenire. Annuit Pater petitioni, & domi ipsum in arte sutoria exercuit. Deus verò ipsum ad majora destinaverat, nondum præterierant sex septimanæ,

B

manæ,

manæ, cum ex officina iterum in Ludum literarium à Patre suo Lustrico D. CONRAD O WYSS, pastore in Schintznach, retrahitur, & de novo præceptorí commen-datur. Addidit etiam admonitionem bonus ille senex, studia ejus non tardari decere, aut industriam languesce-re, quod ad sapientiæ gradum difficile sit iter; in rebus arduis & magnopere expetendis, omnia potius tentare & experiri oportere, quam ob assequendi desperationem à recta voluntate deseriri; si non poterit ad summa perveni-re, ipsi pulchrum esse in secundis tertijisque consistere. Novos inde Humelius summis spiritus, & cum privatim à præceptore suo adjuvaretur, non solum sacrum tum artium tum virtutis clivum institit, sed & feliciter decurrit, & quidem ita ut ipsum deinde non labor ad quietem, non libido ad voluptatem revocarit, imo totis viribus in id incumberet, ut se jam parentibus gaudio, amicis præsi-dio, patriæ emolumento & sibi decori natum videret. Quæ cum ijs quæ in reliquo vitæ cut su Humelio contige-runt, collata eximiè faciunt ad illustrandam ejus venera-tionem. Quibus enim fato contigit inter frequentes in-stitutiones educari, abundare copijs & opibus quæ facilem viam ad omnia summa consequenda munire solent, illis non tam gloriosum est evadere ad frugem, quam turpe ac pudendum, si in tanta facultate rerum optimarum sibi ipsis defuerint; at qui fortunæ suæ faber esse cogitur, qui rebus angustis premitur, & cum Biante omnia secum por-tat, sicuti hoc Humelio in juventute accidit, eum meo punto præcipua quadam laude dignum censeo.

Si multitudo & varietas præceptorum juvenibus in studijs non exigua impedimenta & quasi salebras inji-ciunt,

ciunt, mirandum non est, si noster non ante annum *decimum septimum* ætatis ad lectiones publicas promoveri potuit. Habuit enim ille præter D. MEYERUM & HERTZOGIUM adhuc SEBACHIUM & HENRICUM CLARINUM Magistros, qui tamen omnes immaturo fato ceciderunt. Ecclesiæ *Thunensi* præpositus erat D. HERTZOGIUS, & inde vocatus ad inspectionem Collegij inferioris Bernensis; Sed dira pestis virum illum urbi invidit, qui fato cessit antequam illam ingrederetur. SEBACHIUS qui in schola Brugensi HERTZOGIO successit, etiam non ita diu post tristi illa lue abreptus fuit. HENRICUS CLARINUS in magna navi forum Tiberij tendens, quassata & fracta compagine carinæ cum multis alijs *Arulæ* undis haustus obiit. Superavit tamen tandem arduum illum clivum Parnassi, & BERNÆ Anno 1629. non absque singulari laude ex pulvere Scholastico & insuavibus illis suavium studiorum præparamentis ad frequentissimam Gymnasij lucem promotus fuit, utquè ratio ejus diligentia haberetur præposuerunt eum Mæcenates duobus examinis socijs HENRICO FREYGIO & ESAIÆ TULL non sine magno gaudio patris, qui jam ex illis principijs augurari poterat, qualis filius ejus futurus esset: sicuti etiam ex exemplo Epaminondæ Thebanorum principis videmus, nihil votivum magis nihil dulcius unquam parentibus, quam quando ipsis inspectantibus ex pugna Leuctricâ palmarum reportant infantes.

Cum ferijs Paschalibus patrios lares iterum invisiſſet, vt quæ ad studia persequenda necessaria sibi proſpi-

B . 2

ceret,

ceret, incepit pater gravi decumbere morbo. Natio Medicorum nuntiabat speciem pestis esse, quæ interius per viscera serperet, & quæ lento sed certo passu duceret ad fatalem metam, & periculosius quò occultius suum virus exereret. Duravit morbus per integrum septimanam Paschatis; Paulatimque ingravescere cœpit, usquedum spiritus artus deseruit claudente lumina placida. D. CLARINO qui ægrum amicum suavissima allocutione recreavit, & abeundi qua necesse erat, viam quæ ad locum beatorum dicit, quasi digito monstravit, ejusque casum tam graviter tulit, ut optaverit primus morientem insequi: quod etiam decem post dies factum est, quibus effluxis CLARINUS pariter vitam ejusque tædia depositus. Reliquit pater τὸ μανεῖ τὸ cum ex hac vita discederet, mœstissimam viduam cum sex liberis, HENRICUM nostrum, FRIDERICUM fratrem, ANNAM, BARBARAM, MARGARETHAM, CATHARINAM sorores; Fridericus adhuc hodiè vivit; Sorores verò omnes post obitum matris etiam fatis defunctæ sunt, in hac calamitate domestica noster animum firmavit constantia virtutum regina, quæ in rebus humanis ita officia exerere vult, ut nos viros esse meminerimus, & ita severitatis legem tueamur, ut humanitatis legem non excedamus. Postquam enim funus mortuo factum, & terræ pars sui reddita fuisset, seriò iterum studia cogitavit, & cum jam ante octiduum ordinariæ feriæ Gymnasij Bernensis finissent, ita timuit præceptorum censuram incurrere, ut uno die iter quatuordecim milliarium emensus *Solodurum* usque iverit, cum autem ipsam urbem appropinquaret, currum in quem fortè incidit ascendit, ut fessus;

fus paululum requiesceret, in eo verò ita mirus gravitate Sopor membra ejus occupavit, ut se totum somno dederit, sed hæc placida per membra quies tandem in maximam inquietudinem desijt, ad pomœria enim urbis vestus & descendere curru jussus, nec pedes, nec manus movere potuit; in hospitium autem delatus non nisi post octiduum convaluit. Hunc suum casum deinde nunquam absque solemni formula admonitionis *annde Beadew festina lente*, recensere solebat.

BERNÆ primò convictu CHRISTOPHORI MULLERI Gymnasiarchæ usus est, deinde cum fortunæ ejus non magnos sumptus permetterent, in familiam DANIELIS SCHMID Diaconi receptus est, ut ipsi opera HENRICI ALTINGII describeret, qui admodum honestè ipsum habebat, & magis magisque benefactis suis consequebatur, ut suos necessariosque minimè desideraret. Postea vixit in Pœdagogio non absque gravi morbo, qui ortum duxerat & femina ex incommoda vectione super curru in itinere Solodurensi: periclitabatur quoque ne gibbus dorsum ejus deformaret. Applicuit ipsi medicam manum per dimidium annum celeberrimus FABRITIUS, ita ut tandem in melius vires ejus collapsæ restitutæ fuerint. Habuit tunc Mœcenatem Virum Ampliss. D. LERBER Quæstorem, qui sumptus liberaliter ad resarcendam valetudinem suppeditavit. Quod beneficium quoque nunquam è memoria deposuit, sæpiusque dicere solitus est, in illo viro hoc inter alia præcipue laudabile, & maximè prædicandum fuisse, quod bonis auctus secum & cum paupertate dividere, & ex aurea

B 3

messse

messe spicilegium aliquod egentibus indulgere voluerit, ipsum probe scivisse non fortunam, sed ipsum benignorem Deum, habere suas rationes, & inter alias has quoque ut quibus favit liberalius, alios pari liberalitate sublevent.

Meruit postea in Collegio sub signis D. MASERI, cui ob non contemnendos profectus in studio Hebraico gratissimus erat, & quoniam non minus in Theologiæ nucleo, qui ipsi lapis velut terminalis, metaque studiorum erat, profecisset, judicarunt Scholæ præpositi ipsum jam aptum & maturum qui ad exterias Academias mitteretur, in quo ipsum præcipue V. C. D. CHRISTOPHORUS LUTHARDUS, & D. DAVID HERLINUS suo favore prosequuti sunt, concessum hoc ipsi est Anno 1633. non sine magna ejus lætitia, quod superiores suos tam promptos conspiceret ad ipsum juvandum, & quia ejusmodi dimissionem semper summo cum studio exoptaverat (ignavum enim existimabat cum desidibus animabus aspalati indolem redolere, qui non nisi apud Bæotios ubi nascitur, vivit, alio translatus perit) satis credebat se patriæ adhæsse tanquam Syreneo scopulo, nunc tempus adefesse gaudebat, quo posset varias regiones obire & lustrare, priſcæ antiquitatis vestigia & rudera indagare, summos quoſque viros noscere, eorundem præcepta perpurgatâ aure bibere. Cum omnia ad discessum ipsi parata esſent, & simul ex Domo Magnificent. Viri D. STURLEI Baronis in *Belp* (qui spectatis probatisque ejus moribus, splendidæ suæ familiæ sobolem institutioni ejus commiserat) non contemnendum didactron in com-

commeatum cessisset , ipsum retardavit pia & occidua ejus mater , quæ quamvis primitus in ipsius propositum consensisset , fessa tamen tardaque senilibus annis vix à se obtainere potuit , ut charissimum suum pignus dimitteret , nunquam forte revisendum ; sicuti res est solliciti timoris plena amor . Hæc permissionis abeundi revocatio sensibiliter eum affixit , videbat enim se & mandato superiorum & filiali obsequio constringi , omnibus ergò animi viribus opus habuit , ut contra illos affectus pugnaret , sicuti etiam tandem se vincere est passa parens , & expugnatâ sua teneritudine in propositum itineris inclinavit . Comites itineris habuit Amplissimum & Consult. Virum D. E M A N U E L M S T E I G E R U M , nuper ditionis Romanicæ Quæstorem . D. A B R A H A M U M M A N U E L , D. S T R E K N A T , D. L U T Z I U M , D. R U T Y M E I E R U M & M U L Y S E N , qui nunc omnes *בצורך החיה וhuboshim* & ligati in fasciculo viventium . Apud Mellodunum salutavit Nobilissimam Dominam de V I L L A R Z E L L , quæ filium à naturâ ad omnem laudis cumulum genitum , ipsius disciplinæ concrediderat , à quâ prolixis verbis adjecto etiam munere ipsi gratiæ actæ fuerunt , quod artes honestas pectori filij instillasset , & ejus educationi tanta dexteritate & diligentia præfuisset .

In itinere primo vidit *Genavam* Virorum Doctorum omni tempore hospitium & asylum tutissimum , inde per Galliarum illam partem , quæ olim Celtica dicta , varijs exantlatis laboribus quos hic referre longum foret , venit *Dieppam* , nayum appulsi celeberrimum oppidum;

pidum; Animus ipsi erat Belgium petere, & cum reperiisset navigium, quod Caletum ipsum cum comitibus deferre suscepisset, illud nullâ morâ interposita ascen-
dit, & à litore solvit, videbatur mare nautis, qui ipsis
operam locarant, à tempestatibus tutum, cœlum mo-
dico vento agebatur, nec tristior horrebat aër: sed cum
processissent in altum, primum auræ inter se pugnantes
ipsos rapuerunt, in aversos & contrarios cursus, deinde
cœpit tempestas ita intumescere ut nautæ artem eripe-
ret, malum in medio diffriegeret, navem ubique adver-
sis turbinibus exciperet. Horruerunt periculum Socij
vectores: Longè erant littora: nulla navis in conspe-
ctu: aberant à morte tabellarum nauticarum spissitudi-
ne, & ut olim *Anarchasis* dixit, distantia quatuor digi-
torum, videbant fractis antennis & consumo jam pri-
ma nocte commeatu, quo sibi ob viciniam portus satis
prospexit crediderant, si non undis fame tamen sibi
pereundum. Turbulenta hæc tempestas ipsos frigore,
somno & inedia exangues exercuit per biduum. Tandem
patienter expectantibus naturæ fortunæve imperium, &
de suo fato deliberantibus visa est navis è longinquo ja-
ctari fluctibus, & ad se paulatim accedere, præcipue cum
suplices passis manibus super constratum navigij invo-
cassent ipsius opem. Lembus erat Piscatorius, cuius
Misericordiam non ægrè elicuerunt, & à quo recepti, in
portum non quidem *Galliae* ut sibi proposuerant, sed ut
Deus voluit, *Angliae* qui *Rée* vocatur sospites insigni Dei
beneficio delati fuerunt.

Refocillato corpore petiit Londinum, florentissi-
mam, splendidissimamque urbem, quæ post magnam
ex in-

ex incendio cladem ita resurgit , ut in ejus magnitudine constituenda natura & labor , virtus & fortuna , tellus oceanusque contendere videantur. Et quamvis jucundissimum & gratissimum sit omnia ornamenta & decora ejus intueri ; Sacra Deo templa , turres & minantes in cœlum Pharos conspicere , mercantium augustas porticus , mercium peregrè adventarum stupendam vim , navium multitudinem ac robur , oculis metiri , ingens tamen cordolum quo affligebatur non permisit , ut in illo splendore serenâ mente hæreret , ortum illud erat ex inauspicato & sinistro nuntio , quod de mercatore resciverat , qui commissos nummos *Ambsterodami* ipsi solvere debebat , eum foro scil. cessisse & Londinum aufugisse , ut corvos hiantes luderet & ductaret dolis. Nunquam inopportuno tempore ad manus peregrinantis cœcus Plutus venit , sed nihil est quod generosum juvenem magis dejicit quam si supplementa rei nummariaæ , quæ sunt quasi nervus negotiorum ex improviso præciduntur , quando ad incitas redigitur non suo Jumento , alea forsan aut luxu gulæ , sed à talibus nepotibus *sþe captus indignum in modum*. Hærebat itaque noster inter sacrum & Saxum. Antequam tamen funus suorum nummorum lamentaretur , prius sollicitè inquirere voluit an nihil à Mercatore exsculpi posset. Erat ille (ut ejus generis homines solent) *nec visu facilis , nec dictu affabilis ulli* , post multos tamen captatos commoditatis articulos in hominem incidit , qui negavit se aliter ipsum juvare posse , nisi de sua summa aliquid amittere vellet , suas fortunas , spes , opesque in eo cardine fitas esse , ut multa è promptuaria sua penu exentfare non posset. Offa argentea quam profice petebat mercator , non erat mediocris , sed tamen *on*

C

nogat

ζεγτεογρ βέλος ἐστιν ἀνάγκη quia dura in rebus necessitas, Humelius voluntati mercatoris magno suo damno subscribere coactus fuit. Nummis autem receptis nullos amplius dies Londini ponere voluit, sed prosperis ventis Belgium Fœderatum petens, Academiam Groninganam invisit.

*Groningæ degit per viginti menses cum individuo suo D. SAMUEL KURTZ, qui adhuc hodie est in vivis: & diutius etiam ibi hæsisset, nisi viꝫ Celeberrimus HENRICUS ALTINGIUS, qui nostrum ut filium fovebat, animum ejus excitasset, ut in Angliam remearet. Ad finem decurrebat annus millesimus sexcentesimus tricesimus quartus, Cæde Wallensteini Imperatoris Ferdinandi Ducis, & clade Suecorum ad Norlingam memorabilis, cum hoc iter agressus est, comite Doct. VICTORINO BYTHNERO Polono, qui posteritati eruditum opus, cui nomen *Lyræ Davidicæ* indidit, & quod adhuc hodiè in usu publico viritim teritur, reliquit. Cum transfretasset literis commendatitijs D. ALTINGII in WILHELMI TILENI notitiam venit, qui deinde ipsi amicitiam conciliavit D. LEECH: hoc suffragatore receptus fuit in familiam Francisci Tayloris, tunc temporis in Clapham habitantis, ibi vidiit Pietate, eruditioneque famigeratissimum THOMAM GUATAKER ex cuius viri consuetudine & admissoне uberrimum fructum reportavit: ita ut sæpius genio suo plurimum gratulatus sit quod ipsum videre sibi contigerit; transactis Claphami novem mensibus, iterum Groningam cogitavit, ut apud suos conterraneos argentarium commeatum expectaret, qui præter opinionem lentis;*

lentis pedibus adventabat. Londini in Transitu salutavit Doctorem LEECH, jam antea sibi notum, qui ut erat ipsa humanitas benignissimè & familiariter eum exceptit, jussitque ut diceret fidenter, quâ in re posset Officium aliquod exhibere, quod ipsi esset gratum & acceptum, se daturum operam sedulo, ne benignitatem suam erga ipsum claudicare sentiret. Effudit noster in sinum ejus suam sollicitudinem, & respondit se peroptare adhuc aliquandiu in Anglia manere, ob defectum nummorum verò proprio remigio amplius rem gerere non posse, se quidem tendere Groningam, sed si quæ conditio iter differendi posset ex insperato obvenire, se illam non abhorrere. Quo intellecto D. LEECH benignitate, adductus ipsum commendavit vicino suo DANIELI POENIGTONO mercatori prædiviri & pio, apud quem habitavit per annum, sed ita ut ab ipso & ELISABETHA RISBI ejus uxore, non tam beneficijs affectus quam cumulatus fuerit, præterquam enim quod ipsum gratis aluerint, parentum loco in omnibus fuerunt. Comparaverat sibi ipsorum favorem ex proletario officio sed ipsis gratissimo. Edixerat Rex CAROLUS toti urbi armilustrium. POENIGTONUS in pace educatus, totus Mercurio deditus, de Marte cogitaverat nihil, nec unquam ulla arma contrectaverat: Sciebat Helvetios paratos esse ad utrumque; idcirco nostrum rogavit ut in publica illâ pompâ vices suas obiret, quod cum libenter fecisset, magnam ab hospite gratiam retulit. Stabat in illa exercitus lustratione Rex in suppedaneo, & milites transeuntes recensebat, majori cum magnificentiâ quam felicitate: nam dum in patenti campo consisteret numerus ingens mortalium, scintillula ex

C 2

fistula,

fistula, quā Nicotiana hauritur, in pulverem pyrium delapsa talem stragem edidit, ut circiter octoginta homines miserè confecti & quassati fuerint: quæ clades populo damnosa. Regi verò ominosa extitit; nam ab eo tempore Britannia continuis malis dilacerata fuit, nec desierunt donec Regem de solo deturbassent. Ea quidem tempestate quā armilustrium factum Alcedonia erant, sed ita ut πάντας τὸν Ζυρῆς ἀκμῆς, & insidiosæ pacis mala pejus formidanda viderentur, quam Mars apertus & anceps belli fortuna.

Crevit in Dies inde Parentum (ita pientissimi illi conjuges à nostro nominari voluerunt) in eum affectus, & quoniam videbant ejus in dolem propensam esse ad eruditionis gloriam, & ardere rerum honestarum cupiditate, eum in Angliæ Academias amandarunt, ut ex illis tanquam ex mercatu & nundinis bonarum artium & scientiarum etiam aliquid domum referret, feliorique cursu assurgeret ad omnem laudem: Et ne nunquam non benefici essent necessarios sumptus expenderunt, alijs forsan magnos, ipsis verò in tantis opibus quas consentiente famâ possidebant exiguos, ut si ex uberiori vindemiâ racemum demias, aut manipulum ex horreo. Vedit itaque HUMELIUS Oxonium & Cantabrigiam, Athenæa per omnes terrarum oras illustri fama celebrata, in quibus si usquam gentium lumina præstantissimorum hominum ut olim & hodiè effulserunt, qui claris ingenij monumentis vindicarunt à Barbariæ seculum, & literis intermorientibus auxilium tulerunt. Utque aliquos solum recenseamus, qui hodiè augustas illas literarum sedes nobilitant, & quos ardens evexit ad æthera vir-

*ra virtus quis satis Laudare potest tot præclara nomina
Peaucokij, Castelli, Leigtfooti, Barlovvij, Willisij, Mori, Wal-
lisij, Cupperi, Bernhardi, Gisij, & aliorum, doctrina, me-
ritis, supra invidiam magnorum?*

Cum ex Academijs illis redux esset, incepit Pestis *Londinum* infestare, & quamvis illa lue correpti miserè tractabantur, parentes tamen suos relinquere noluit, ut pote à quibus in omni casu necessariam opem sibi promittere debuit: conservavit etiam Deus gratiosè domum immunem ab illo morbo, quamdiu in ea commoratus est, cum autem noster *Pœnigtono* se magis magisque probasset, de eo sibi in totum vindicando serio consilium inivit, obtulitque ipsi præsentibus fide dignis testibus, filiam *ELISABETHAM*, sed ea conditione, ut ne in posterum de patria cogitaret, animumque studio Medicinæ addiceret. Ex qua oblatione o *μαρτυρίης* novam ex magna copia passus est penuriam, attulitque ipsi duplex via dubiam & ancipitem curam diligendi, videbat patrem opibus affluere, & ejus manendi consilia talia esse, quibus præclaram fortunam exædificare posset. Sed succedere non debuit conatus Pœnigtoni; Deus illum in agro *Helveticō* natum eum *Helvetiæ* destinaverat, non potuit ipsum capere oblivio quid patriæ deberet, quid necessarijs, vitamque sibi acerbam putasset, si nihil unquam in commune conferre quivisset, præter vota. Paulò post tempus ipsum monuit ut ad redditum in natale solum se accingeret: ægrè à benefactore suo, missiō nem obtainere potuit, crescebat etiam ipsi in discedendi confinio dolor alteros suos parentes relinquendi; vicit tamen tandem necessaria fortitudine se ipsum, & ex-

traordinaria liberalitate in valedictione cumulatus *Londi-*
no discessit.

Quominus noster in reditu Germaniam inviseret, impedivit belli flamma, quæ triste mortalibus præbebat spectaculum; domus, vicique passim rapinis & incendio erant afflitti, infidæ ubique viæ, sola denique castra in squalentibus campis fulgebant. Ut itaque tutiorem viam sequeretur, iterum ex portu *Reé Dieppam* cursum instituit, sed quod periculum in Germania timuit, in ipsa transfretatione reperiit. Rates piraticæ Dunkerkianæ, in minora ut occurrabant navigia grassabantur, & fato in navem in quâ vehebatur noster, incidentes explosione Bombardæ significarunt, ut gubernator cursum sisteret: facile & sine Delio urinatore hariolari poterant quid vellent: humanitatem ab illis expectare non permisit artis ipsorum crudelitas, quæ charitatis sensum jam dudum in ipsis deleverat; proprijs oculis aspexerant quomodo alios captivos & miseros fecerant. Trepidatum itaque est in tota navi, dum inter spem & metum versabantur quid ipsis subeundum esset: placuit Piratis ire ad prædam; expedierunt itaque scapham, & quoniam plerumque vectores commeatuum prætiosissima suis vestibus recondunt, omnes visitarunt etiam HUMELIUM, qui tamen nummo aureo crudeli scrutatori satisfacere potuit. Solus CASAUBONUS Magni ISAACI CASAUBONI filius, qui literas regias & magnam vim argenti secum ferebat, mortuum se simulando ab ipsis intactus mansit, eodem astu Piratas decipiens, quo Æsopicus Venator voracitatem ursi elusisse dicitur. Postquam ad oram Galliæ appulissent,

Noster

Noster in Rhedam qua *Cassauboni* adventum expectabat
receptus, Lutetiam Parisiorum delatus est; observavit
in eo itinere CASAUBONUM cibos propria ma-
nu parasse, noctu nunquam vestimenta deposuisse, non
regiâ viâ, sed per segetes & devia equos egisse, quod in
eo non mirabatur, postquam enim à religione descivis-
set, furijs tanquam carnifice exagitabatur, omniaque
plena suspicione habebat. Parisijs in illo orbis compen-
dio hæsit aliquandiu, ut omnia præclara ejus considera-
ret; deinde *Lugdunum Francorum* processit, ubi eum in-
vasit morbus febrilis, immodicusque corporis ardor, qui
ipsum quasi ad extremum redigit, in quo statu tamen
eum omni genere Pietatis atque officijs prosequutus est
conterraneus ejus nomine BISCHOF, remedijisque
sublevavit FABRITIUS HILDANI filius, qui
tunc cum uxore è Belgio in Helvetiam iter habebat, pul-
so tandem divina ope morbo Genevam venit, ibique
studijs suis inconnivis vigilijs sub præceptoribus Deoda-
ti & Spanhemio viris potentissimi ingenij & stupendæ
eruditionis vacavit: & quamquam ipsum D. Spanhe-
mius ob actem Thesium publicè de libero arbitrio à
SAMUELE KURTZ propositarum oppugnatio-
nem, ab initio suspicabatur quasi Belgium ipsi aliquam
heterodoxiam affricuisset, ita ut hoc præceps suum ju-
dicum etiam ad HUMELII Mæcenates Bernam scri-
beret, tamen paulatim sese ipsi ita probavit, ut non so-
lum eum deinde amicissimum sibi habuerit, sed etiam
ab ipso amplum testimonium cum laude moderationis
ac modestiæ consequutus sit, quod adhuc cum reliquis
quæ in Angliâ & Belgio reportavit, studiosè inter ejus
scripta

scripta asservatur. Tantem redux tot periculis molestissime defunctus, multæque eruditionis & experientiæ cumulo Patriæ terræ placidissimum portum, tanquam ex magna jactatione subiit, huic uni, quicquid inter tam varias gentes à tot & tantis viris & laboribus didicerat, impertitus, hoc ipso æmulatus veterum Romanorum institutum, qui quicquid spoliorum, opum, Cimeliorum, per totum orbem terrarum concessissent, omne id quantum quantum ærario Romano intulerunt.

Et cum jam ita prolixè dilataverat sua studia, ut matura & rostris opportuna essent, solemnni examine prævio ad Ministerij gradum, cui omnes suos conatus & consilia addixerat, admissus est. Primam concionem habuit in *Lützelflue*, cui Ecclesiæ tunc præerat D. FASNACHT. Paulò post valetudinis causa Thermis Badensibus usus est: & cum circa eam tempestatem schola Aroënsis præceptorum amisisset, ut se communi Patriæ consecratum aliquo saltem charactere dignosci posset, moderator ibi constituitur. Suscepit humile munus animo lubenti, illius memor legis nauticæ, quæ neminem ad Gubernacula clavumque admittit, nisi qui aliquandiu federit ad remos, & in inferioribus partibus desudaverit. Vedit cum illam spartam capesseret sagacissimam naturam cum vite maritare ulmum, cum stipite fabam vel convolvulum ne lenta illa arbusta destituta suo tibicine langueant, & sic non minus sapienter ab eadem apponi uxori viri uxori, ne alter sine alterius fulcro flaccescat & collabatur. Transiit ergo in Sapientiæ castra & vitæ sibi sociam elegit SARAH MEYER, honestam viduam D. SCHMUTZIGER Consulis apud Aroënses filij, Aroviæ-

Aroviaeque celebratis nuptijs publica congratulatione ci-
vium , choro maritorum adscriptus est. Cum quâ sua
exoptatissima conjugé vixit quandiu vixit , tanta huma-
nitate , amore , ut conjugalis affectus & pietatis prælu-
stre exemplar fuerint.

Scholæ *Arovianæ* præfuit per biennium , quo efflu-
xo ex pulvere scholastico ad altiorem dignitatis gradum
emersit ; defuncto enim Decano Brugensi D. F R E Y ad
illam Ecclesiam regendam à Senatu populoque *Brugensi*
nominatus , & à Magnificentissimis Proceribus Bernæ
confirmatus fuit. Labores suos Brugenses incepit ex
textu *Esaï. VI. 8.* *Quis iturus est nobis &c.* & quidem cum
tanto fervore & robore animi , ut quanquam cives omnia
summa præfigissent animo , & publica expectatio nihil
mediocre ab ipso speraret , tamen longè vicerit quic-
quid opinione præceperant. Quâ autem fide, dexteriti-
tate & diligentia illud munus suscepit, eadem etiam per
octo continuos annos illud exornavit , & sicuti stellarum
orbes admirabili celeritate cursus suos conficiunt , sine
sensu laboris , sine tædio lassitudinis , & in continuo motu
nunquam defatigantur , ita præclara ejus mens , ipsa con-
tentione animi , ingenij , virium , refici ac reparari vide-
batur. Corpusculum quidem tantis vigilijs impar in lan-
guidum inciderat morbum , & diu ipso levari non pote-
rat; benedixit tandem Deus remedijs D. H A G E N B A-
C H I I Basiliensis illisque paulatim in integrum restitu-
tus est. Hoc corpore exantlavit , animo vero non abs-
que insigni generositate pertulit contumeliam quorun-
dam malevolorum (quibus tamen nunquam voluit
μνοτραγεῖν , sed mœribus suis ulsciscendos illos reliquit)

D

qui

qui per rumusculos malignos & quasi per cuniculos, oppugnare voluerunt famam & dignitatem ejus, spargendo eum non in omnibus sana dogmata fovere; & quamvis per sexennium jam in omnium oculis versatus fuisset, ita ut ipse tenor vitae & animi integritas sufficiens apologia esse potuisset, jubentibus tamen mœcenatibus innocentiae solatio innixus, prolixam fidei confessionem scripsit, quā apud æquos judices ita causam dixit, ut non solum procastitas adversariorum largam ipsi præbuerit materiam ad plenariam absolutionem sed etiam ad consequendam laudem modestiæ & eruditionis. Hinc cum paulo post ALBERTUS RUTYMEIERUS Gymnasiarcha Bernensis Ecclesiæ, quæ in *Vineltz* colligitur præpositus fuisset, ipse noster *Mangemus* à supremo magistratu ad Gymnasiarchatum electus & vocatus fuit, quo judicio abundè Proceres significarunt, qualem de ipso expectationem haberent, & quam plenè se ipsis purgasset. Sed ne vocationem sequeretur, in causa fuerunt preces cætus Brugensis, qui antequam ipsum à se divelli pateretur, omnia apud Magnificent. Magistratum experturus, delegavit Nobilis. Virum D. EFFINGUER urbis consulē (qui non vulgari benevolentia Humelium quandiu vixit amavit æstimavitque) & Secretarium Rüeff, ut quantum studio contendere, quantum gratiâ eniti, quantum possent precibus exorare, iterum HUMELIUM Ecclesiæ Brugensi vindicarent: qui non solum oratores accesserunt sed etiam exoratores abiverunt, ita ut noster de novo in Pastorali munere confirmatus fuerit.

Anno Millesimo Sexcentesimo quadragesimo quinto denud in Metropolim ad concionem exploratoriam pro Diaco-

Diaconatu habendam vocatur, qua habita ex Luc. 19: 41. seq. Diaconus designatur. Videlicet Ecclesia Brugensis hac vice ipsi patere campum, in quo exspatiari indoles industriae ejus posset, & ex quo majora virtutis præmia emanare consuevissent: quamvis deinde precibus iterum ad eum attinendum intercederet apud Illusterrimum senatum eas non eadem gratiâ ac primâ vice excepturum, cumque aliter non posset cum lachrimis dimisit, tam ubere effusis, ut cum tres valedictorias conciones ex 2. Cor. 13. II. haberet, saepius coactus fuerit auditores admonere, ut largos fletus & singultus conpescerent, ne ipsi cor frangerent & in munere impedirent. Discedenti verò insigni liberalitate munem ac memorem animum, & quomodo omnia summa ipsi debeant testificati sunt.

BERNÆ non diu Diaconus fuit, sed cum D. GEORGIUS LANGHANS Bernensis Minister, Pastor in Ins constitutus fuisset, ipsi in Ministerio successit, non absque difficultate, quia à non nullis qui locum nullum dabant admonitionibus, timebatur, ipsum non molli quod ajunt brachio ulcera sua tacturum aut pulvillos subsparsurum, sed missis acopis & benignis fomentis, forsan ad ipsam excommunicationem progressurum: sed sicuti ipsius παρρησία apud multos invidiæ incendium ipsi concitaverat, ita etiam consiliaverat apud bonos affectum amoris, ita ut omnium difficultatum repagulis disruptis, providentia Divina eum ad majora exixerit.

Sed sicuti in rebus humanis nihil est ab omni parte beatum & læta tristibus temperet sapientissimus omnium

D 2 mode-

moderator, nec adeo sinceram velit esse voluptatem nostram, quin sollicitum aliquid intervenire patiatur, ita etiam Humelij animo, quandiu in hac navi gubernanda versatus est non semper obsequebantur venti, non semper erat tranquillum æquor, non secundo cursu in omnibus vita procedebat, sæpius ex publicis & privatis adversi quid incurrebat, quod ipsum probavit, ut argentum probatur excoctum in fornace terrea. Præcipue eum inquietavit, distraxit Θλίψις quam conjugibus denuntiat Apostolus experiendam τῇ σορκί. In toto cursu conjugij unicum prolem ipsi dederat Deus, masculam quidem, & cui nomen Henrici indiderat pater; hic Henriculus ipsi natus erat Brugis, ultimo quo ibi degit anno, & jam talia indolis & ingenij de se dederat specimina, ut ὁ μαργεῖτης non solum ipsum summo amore prosequeretur, sed etiam in eum ut unicum laborum suorum solamen omnes futuri spes transmitteret. Hunc itaque natum curarumque dulce levamen, præmaturum fatum ipsi sustulit die 9. Februarij, Anno millesimo sexcentesimo quinquagesimo, postquam per aliquot dies morbillis laborasset. Quo vulnere quantum fuerit exanimatus, nulla verborum vis aut efficacia satis unquam expressebit; & quamvis concutiendo fœcundum suum pectus, non defuerit ipsi levamen, ad aliquò modò mitigandum dolorem, durarunt tamen exequiæ filij, quandiu vixit pater, & durabunt etiam post ejus obitum, cum perennaturo opere *Commentary in Philemonem*, cuius pag. 245. mœstitiæ patris monumentum cum virorum doctorum Epicedijs insertum est. Quæ deinde ipsi contigerunt respectu privignæ SUSANNÆ, fuerunt sanè γλυκύμενæ; Nupta erat viro honesto, & qui primitus se Humilio

melio in omnibus probaverat, sed paulatim corruptio rationis ejus arcem, mentisque Palladium irrepsit verius quam irrupit, ita tamen ut valetudo ejus omnibus remedij in cassum tentatis, nunquam in totum reparari potuerit, in quo acerbo casu, quamvis nemo pejus vapulet, quam sub flagello domesticæ crucis, noster tamen semper ad patientiam se composuit, utpote cui notum erat, leniter ferendo omne malum lenius fieri, & qui interpretando augent velut scalpere suum ulcus. Finem habuit hæc afflictio cum filiæ & generis morte, sed agon qui sequitur & quem subiit pugnavitque adversus concatenatam seriem dolorum acutissimorum podagræ per vicissitudines duravit, donec vehementior morbus ipsius locum occupasset. Tormina illa podagræ sentire incepit anno 1658. postquam acidulis in valle Divi Petri usus fuisset, & ab illis statim tam duriter habitus fuit, ut leto affixus vix loco moveri potuerit: cumque illæ saepius recurrerent, ab Illustriss. Proceribus dimissionem petiit Anno 1662. ipsosque rogavit ut Pastor Ecclesiæ in Rügauv (quæ tunc suo pastore orbata erat) resignaretur, ne symmictis suis gravis esset, & quia extra urbem si à morbo vexaretur à suffraganeo subsidium habere posset. Sed supremus Magistratus non solum ipsum non ex urbe dimittere voluit, sed insuper cum eodem Anno die 17. Februarij D. Decanus VANNER suo fato cessisset, ad majorem & supremum quidem in Ecclesiastico ordine honorem evexit. Considerabant benigni proceres, hoc ut plurimum esse in viris magnis, ut illi non tam corpore quam anima fruantur & vivant, adeoque illo morborum quasi turbine concusso & debilitato, animam nihilominus de statu suo non ita moveri, ut

D 3

planè

planè languida & iners fiat , semper aliquid agere & moliri , ut neque Ecclesia illius vires , nec amici nec clientes desiderent . Et certe noster quamvis pallidum corpusculum in provectionibus suis annis saepius remissionem postularet , & quærula valetudo adversa saepè obstreperet , contento semper animo si non Herculeos saltem permagnos quamdiu vixit , exantlavit labores . Utque aliquos memoremus ; Propter negotium Irenicum D. JOH. DURÆUM celeberrimum virum & indefatigabilem in sacro illo instituto *ep̄odictānū* , *Tigurum* & *Basileam* jussu amplissimi Magistratus comitatus est , ut venerandis Ecclesiarum præpositis ipsius intentionem commendaret , alijsque etiam laboribus noster hoc opus Pacificationis adjuvit , ut videre est ex Ephemeridibus conventus Ecclesiastici Bernensis , & ex *Reptorio Decani* , quod Humelius singulari diligentia primus confecit . Proposuerat etiam D. DURÆUS Aroviæ coram deputatis quatuor Cantorum Protestantium , ut HUMELIUS publico nomine in Angliam mittetur : Spem enim esse tali allegatione salutare negotium pacificationis non parum promoveri posse : hanc etiam occasionem fore ad 4. stipendia à Rege olim Helvetijs concessa iterum obtainenda : Sed Ecclesiæ Patriæ ratio , quæ Humelio carere non poterat , impedivit , quominus à Supremo Magistratu hæc sparta ipsi injuncta fuerit . Cæterum quandiu *ō mægæim̄* vixit , singulis conventibus & convocationibus classicis , in quibus uniuscujusque Ecclesiastæ doctrina & vita ad examen revocatur , ipse interesse voluit , à morbis nunquam inturbatus : Singulis annis si non bis , saltem semel , sacri ministerij candidatis manus imposuit , & reservantur adhuc in scrinijs oratio-

orationes, quas illis occasionibus & cum in classe præsidebat, pronuntiavit. Et quamvis deinde sedulo interesseret *Senatui Sacro*, in quo de rebus Ecclesiæ & Scholæ agitur; *Consistorio*, in quo morum censura exercetur, & cuius cura alias totum hominem occupare posset; semper in *Ecclesia* concionaretur; singulis horis undam visitantium exciperet, multisque alijs negotijs inundantibus pulsaretur, tamen adhuc inter tot distractiones, potuit commentari sæculis profutura. Praeclarum est & supra commendationis aleam assurgit, opus ejus *Theologicum Theoretico-Practicum*, quod explanationem Epistolæ Pauli ad *Philemonem*, simulque alias conciones, explicantes vocem Christi in cruce pendentis; *Triumphum ejusdem resurgentis*, & vocem Christiani sub cruce gementis, complectitur, Monumentum, quod & hunc in annum vivit, & plures, si qua sui merito est fiducia forti. Nec minora censeri debent, quæ liberali custodia intra Vestæ penetralia reservavit, inter quæ eminent Lucubrationes eruditæ comprehendentes *Locos communes similitudinum*, quarum usus in concionibus habendis valdè utilis; *Annotationes in Vetus & Novum Testamentum*; *Conciones Dominicales LXXII.* habitæ in textus diversos de ultimo Judicio Anno 1647. *conciones in Epistolam Pauli ad Coloss.* quartum centuriam quartam absolvit: *conciones in Prophetam Haggæum*, quarum ultima est centesima septima. Sequentur conciones in cap. 14. *Hoseæ*, in Caput IV. *Malachiæ*, in Epiphaniam gratiæ salutiferæ Tit. 2: II. 12. 13. 14. 15. item conciones *Catecheticae*, *Pænitentiales*, *Jejunales*, *Festales*, *Passionales* in Historiam Passionis D. N. J. C. quam secundum omnes Evangelistas in specie tractavit. Adfunt etiam alia exercitationis genera, quæ varijs occa-
sione-

sionibus nata, aut quæ habuit inter laxamenta curarum, cum ipsi intervalla negotiorum otio insitio dispungere licuit. Acer enim illius animus cum non posset nihil agere, mutationem laboris instar refectionis arbitrabatur.

Spectavimus haetenus τὸν μαρτυρὸν Athletam in diversis arenis, terra marique, publicè privatimque collutantem & luculenta suæ virtutis specimina edentem: reliquum est ut etiam ipsam ultimam luctam, & ejus Catastrophen sive missionem præmiationemque nobis in animum revocemus. Anno 1673. sub finem Augusti (cum paucis ante mensibus uxor ejus, malo omine periculosè quodam casu afflita fuisset,) graviter decumbere incepit. Morbus erat oppressio ventriculi cum frequenti vomitu, quæ ut quarta aliqua febris cursum suum periodicum habuit. Leniebatur interdum remedijs malum, sed ut eo gravius incrudesceret, & ad ingenium rediret. In toto verò illo ultimo agone, fidelem, constantem, animosumque se exhibuit, quæ ipsa arma sunt quibus omnes Christi secutores uti debent, simul ac se morbo correptum, validiusque dejectum vedit, ex corpore debili brevi eductum iri animum laborantem, quicquid spei amici conciperent, constanter & quasi præscius futuri præfagijt, idque sermonē & vultu ad firmitatem erecto denuntiavit, & ut immortalitatis candidatus simul supremæ voluntatis curas ordinavit, ne moreretur intestatus. Nihil verò ægrius ipsi accidit, quam quod morbo irretitus munere suo defungi non posset, imo quò magis ad fatalē suum diem accessit, eò etiam major cura & sollicitudo officij administrandi & Ecclesiæ ædificandæ eum torfit,

torsit, cuius evidens est documentum, quod cum eō die,
quō servatoris nostri fasciæ piè ab Ecclesia meditantur, re-
spirandi aliquod spatum ipsi datum fuisset, illud non
corporis sui tot dolorum aculeis extenuati quieti impen-
derit, sed templum ingressus, animo mirè vegetus, mu-
neris sui partes ad Ecclesiæ ædificationem obierit. Nem-
pe animus Divinæ originis memor, cogitabat Impera-
torem stantem & Athletam pugnantem mori oportere:
Agonothetamque summum Arenam hanc ingressus ex-
citatoriam illam suggerere vocem. *Esto fidelis usque ad
mortem, & dabo tibi coronam vitæ.* Toto autem reliquo
tempore quo domi desedit, aut lecto affixus fuit, sermo-
nes meram pietatem spirantes effudit; Dolorum & cru-
ciatum corporis patientissimus, nullam parum se dignam
vocem, nullum nec in Deum, nec in naturam duriuscu-
lum dictum emisit, memor illius Jobi: *Si bona suscepimus
de manu Dei, quare non & sustineamus mala quæ infligit?*
Ita semper sui æquabilem modum retinuit, etiam in
novissimo certamine, quō præcipue mortales percelli,
& de statu mentis deturbari solent; cum Apostolo arden-
tibus votis exoptans maturè liberari corporis Ergastulo,
& esse cum Christo Servatore suo, quem se propediem
visurum esse confidebat, sedentem ad dextram patris
omnipotentis: in qua spe & plenissima persuasione etiam
animam placidè exhalavit. *Hoc ipso anno die Martij*
octava hora Matutina, quo tempore Deo optimo ma-
ximo placuit, Athletam nostrum ex arena hac infesta di-
mittere, & cœlesti immunitate, æternæque felicitatis
brabeo donare. Affuit animam agenti Vir Amplissimus,
Magnificentissimus D. FR USCHING Reipublicæ
consul, cuius affectus semper Humelio fuit instar precio-
E sissimi

sissimi thesauri, & amplissimi patrimonij ; ille pro sua humanitate decumbentem non solum sermonibus recreaverat, sed etiam cum alijs viris Reverendis Ecclesiae Pastoribus novissimæ ejus pietatis testis esse, & mortuo oculos claudere voluit.

Ita nobis occidit & mortalitatem eluctatus est magnus vir , cuius mors non levem omnibus bonis dolorem inflixit, ita ut cum corpus hospitium præstantis illius animæ componeretur tumulo , omnes ordines urbis supremum humanitatis officium illi persolverint, & frequenti comitatu & honore exequiarum testati sint, quantum inde ægritudinem, & mœstitiam concepissent, & sanè sine veritatis præjudicio nobis pronuntiare licet, vix ætatem parentum vidisse, aut consequentes annos visuros, virum innocentiam morum, admirabili doctrinâ, exquisitissima optimarum artium cognitione, feliori eloquio, præstantiorem. A puero sequutus erat ea , ex quibus vera gloria nasci posset, & unde non indignus amore bonorum censeri deberet : siue spectemus ea , quibus pectus benè præparatur, quæque ad vitam & mores potissimum pertinent , in eo Deus eas , quæ raro coœunt, virtutes , magnam patientiam cum acerrimo Dei Zelo, animi magnitudinem cum humilitate, sollicitum timorem cum fortitudine invicta, charitatem cum prudentia, gravitatem cum lenitate, pari lance temperaverat. Si deinde dicendum de ijs dotibus, quibus Theologi caput instruitur, ac mens divinior exornatur, memoria & eloquio multum, sed mente & corde adhuc plura potuit, cuius rei abundè fidem faciunt æternæ laudis pignora , quæ seculo deposita, permansura donec in terris erunt cultores

tores Sapientiae & Eruditionis : in quibus verbum Divinum religiosa fide, æquabili gravitate , facili vena , & integro candore secavit , elucidavitque. Inter concionandum verò cum ipsum afflavit igneus vigor , quis cum eo paria fecit ? quem non longo intervallo post se reliquit ? contra vitiorum carcinomata armatus spiritu Dei , non tam vetba fecit , quam tonitrua jactavit & fulgura ; nunquam illis dedit verba byssina aut sparsa sesamo v. papa vere ; eos qui frontis erant influnitæ , & mentes habebant exulceratas , quoniam molli admonitionum Emplastro sanari non poterant , multo verborum sale perficuit , nec prius destitit , quam eos aut pudor à turpitudine , aut ratio à furore , aut metus à pœna revocaret . Alios languentes animo & consolatione egentes non minus potenter refecit , erexit ; in omnium verò corde salutaria incendia miscuit ; & si *Socrates* vir admirandus , in quantum ipsa virtus intelligi potest , omne laudis & voti punctum sese tulisse arbitrabatur , si quacunque suada v. arte consecutus esset , ut unus v. alter ex suis concivibus ad virtutem capessendam excitaretur , quantam laudem H U M E L I O dabimus , qui toti nostræ urbi velut è specula signum extulit , ut amore honestatis , & odio turpitudinis ipsam inflammaret ; qui in tota munera sui administratione fideliter omnibus viam monstravit , qua debeant ad immortalitatem niti , & ad solidam conscientiæ voluptatem adspirare .

Ossa quidem tua ô Beate H U M E L I reposita sunt in vulgari conditorio , absque ullo superficio sub viridi cespite , facile nimirum omni exotico cares ornatu : Anima verò tua cœlo recepta est , & sese dat uni Deo , cu-

E 2

jus

ius obtutu defixa nihil despicit, cuius in sinu beata nihil dolet. O te ter quaterque beatum Athletam, bonum profecto certamen certasti, cursum consummasti, servasti fidem, & te nunc Deus coronat coronâ justitiae immarcessibili, quæ in arbore vitæ in medio Paradisi decerpta, nullis seculorum, imo ne quidem ipsius æternitatis decursibus virorem suum amittet. Non te ad novum Calamitatum confortium inanibus votis reposcimus. Sed fortè tibi tuam, quæ cecidit in amœnis, pleno ore gratulati, nostram lugemus orbitatem. Tu ad aquas Elim evolasti, & nos reliquisti ad triste Mara. Sicuti merces amplissima laboris tui apud Deum constituta est, ita etiam maneat laus tua illibata in memoriam hominum; foveatur HUMELIUS in Ecclesia; novis quotidie plausibus ornetur in schola; vigeat in animis Civium; hæreat Juventutis nostræ cordibus, vivat in pectore nostro, gliscat in aliorum sinu: volitetque nomen ejus per ora cunctorum ad Seros usque nepotes!

F I N I S.

EPICEDIA,

In Obitum luctu plenum

Reverendi Viri,

D. JOH. HENRICI
HUMELII,

ECCLESIAE BERNENSIS, dum
viveret Ministri Excellentissimi, ejusdemq;
Classis Antistitis fidissimi, meritissimi.

AB AMICIS ADORNATA.

АІДІНОДІ
святої відьби та
толянної
ЛІВАМІН
РЕСІЧЕ БЕНЕСІС, ДІМ
АТАЙРОДА ЗІСНА ВА

I.

MEM. S.

**JOH. HENRICUS
HUMELIUS****ECCLES. BERNENS. ANTISTES.**

PIETATE, ELOQUENTIA, ZELO, HUMANIT.

NULLI SECUNDUS,

MALORUM NON MINUS INSECTATIONE

QUAM AMORE BONORUM

CELEBRIS,

POST FRUCTUOSE EXANTLATOS

MINISTERII QUADRAGEN.

LABORES,

CORPORIS ATTRITUS DOLORIBUS

MOERORE

EX ECCLESIAE DESOLATIONE

CONFECTUS

AD SPIRITUS JUSTORUM CONSUMMATORUM

TRANSIIT.

MORTALITATIS RELIQUIAS.

DUM IMMORTALES CHRISTO JUBENTE RESURGANT
HEIC DEPOSUIT.

VIXIT ANNOS LXIII. MENSES V.

OBIIT DIEM II. MART. M. DC. LXXIV.

*Doctores fulgebunt ut splendor firmamenti, & justificantes
multos tanquam stella in seculum & in aeternum.*

Observantiae monumentum p.

LUCAS GERNLERUS, D.

Eccl. Basil. Pastor, & S. Theol. Profess.

- A 2

THRE-

II.

THRENODIA

in obitum

Reverendi & Clarissimi Viri,
DN. JOH. HENRICI
HUMELII,

Ecclesiae BERNENSIS Antistitis & Decani
 vigilantissimi, meritissimi:

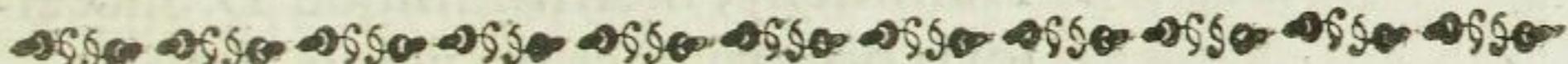
Scripta

A JOH. CASPARO SVICERO
 SS. Lingg. in Schola Tigurina Profes. publ.

Ω μοι! ω μοι! ἐμεῦ φίλε γνήσιε, εἴνεκε σεῖο
 Μύεμαι ὡς ἔκπαυλα, φίλον τετραμέρος ἥπορος.
 Ή μοι ἔφυς ἔργος, καὶ με γλυκὺς ἴμερες εἶλε
 Σεῖο. Καλός δέ τ' ἔργος πός ἔπλετο, ω με φίλησας.
 Τίπτ' εὖ ἀμφί σε νῦν θάνατος χύτο θυμορεψίσθι;
 Αὐλαῖη πόλιος τί ὅλωλε μάλιστα ἔργυντις;
 Αὕχετε νῦν θρήνων, νῦν ἀρχετε Αριτόπολιται
 Θερμὸν ἀγαπλεῖτο. Βαλέψο δπὸ δάκρυ παρεῖν,
 Ότι ΟΜΗΛΙΟΝ ὠλέσαθ', ύμῶν πειμάρα πισόν.
 Νωλεμέσ ὁς ζώγρησ κακῶς κεκαρπότα θυμόν,
 Αὐ δ' ἀγαπε ψυχὴν ὄλιγηπελέσοι περ ἔμπις,
 Τυμιν θ' ἱγεμόνευσεν σὺ ιθείησιν ἀταρποῖς
 Απαράτοιο καλῶς, καὶ τ' ἔπλετο πομπὸς ἀπήμων.

A.Ma.

Αλλὰ πί δ' αἰνὸν ἄχος κερδίνη καὶ θυμὸν ἴκανός;
 ΟΥΜΙΛΟΣ γέδε θαυμὴ ὄνομα ὀλεσεν, αλλά οἱ αἰεὶ¹
 Πάντας ἐπ' αὐθερίπας κλέος ἔστελλαν ἐπλόντες τὸν αὐτὸν.
 Οὐ θάνε. Κώδιξ ἐτέσιν ΙΒΝΗΡΩ, αἴγαν κλυτῷ αὐδεῖ,
 Οἱ πάντων θεῶν εἰς κερδίνης ἐπίων αἰλεγίζων,
 Ο τεραλέως καὶ θεοπερπάς ψωθίσταις υἷμιν,
 Αρκτοπολῖται, ἐφηροσύνησι θεοῖο πιθίδες,
 Τούμας ἕματα πάντα διδάξων. Ολβιος ἔσω!

III.

E R G O sic, Sacros inter Celeberrime mystas,
 Quos sincerus amor Numinis intus agit,
 Gloria BERNATUM celebris, suadæque medulla,
 Magnanime atq[ue] Heros, & domitor scelerum,
 Magne H U M M E L I ! Ergo nostras sic deseris aras,
 Ac apud afflictos desinis esse super!
 Siccine nos dubio rerum sub turbine linquis,
 Ceu rate si mediis navita cedat aquis!
 Te, Te prisca fides, justique clientula mater
 Religio, ô adsis! Curia, Templa vacant.
 Sed nec ades, nec abes.. Etsi mors livida terris
 Subductum, cœlo reddidit incolumem;
 At viget, at floret celebris Tua fama per orbem,
 Inclyta & ingenij ter monumenta vigent,
 Arte laborata, antiquum testantia pectus,
 Doctrinæ fructus eximiijq[ue] vigent.
 Ergo, Magne, Tuam, Vir quo decorabimus urnam
 Carmine? Sic habeat, qui tegit ossa lapis:
 Hac cubat H U M M E L I funus lacrymabile tumba,
 Mens Cœlo fruitur: Fama sed orbe viget.

A. 3.

Intered!

*Interea Claro, cui lampada fata dederunt,
 HYBNERO, HUMMELI credita cui cathedra est,
 Gratatur tantos Tigurina Ecclesia honores,
 Talia sub cuius pectore vota calent:
 Serva, FOVA, Virum, sacramumque effice Mystam,
 Spiritus HUMMELI ut portio dupla regat!*

Pientissimis manibus Venerandi *et* *hunc* *et* *hunc*
Hummelij, meritissimique D. Succes-
 soris honori, sacrum voluit, fecit

JOH. HENRICUS HEIDEGGERUS,
 SS. Theol. D. ejusdemque in Tigurina
 Schola Professor.

IV.

TERENODIA

in luctuosum obitum

Viri Venerandi & Clarissimi,

**DN. JOH. HENRICI
 HUMELII,**

ΟΜΜΗ-
 ΛΙΟΣ.
 ΟΜΜΗ-
 ΛΙΟΣ.

ECCLESIÆ BERNENSIS ANTISTITIS
 fideliss. ac optimè meriti.

SOL oculus Mundi quoties absconditur, atris
 Tristatur cœlum nubibus, Umbra tegit
 Quicquid in his terris jucundum & amabile visu:
 Cunctaque profundâ Nocte sepulta jacent.

Hinc

Hinc dulcis Lux est animantibus, atque Tenebræ Eccles xi.7.
Horrori ac tristes omnibus esse solent.

Vos estis Mundi Lux, dicit JESUS amatis Matth. v.14.16.

Discipulis; alijs quos radiare velit.

Triste igitur nobis merito est, si Lumina clara

In populo Domini per sua fata cadant.

Solis ad occasum tenebræ offensæque sequuntur:

Sic obitus horum plurima sæpe mala.

Hæc horrenda illis, qui longo tempore quassant

Criminibus cœlum & justa flagella DEI.

Non lugenda DEI servorum in sede beata

Sors, ubi certa quies, nulla pericla manent.

Nostra magis ploranda venit, qui ducimus isthic

Tristes atque malos heu! miserosque dies.

Ergo VALE felix HUMMELI, & luce perenni

Cum CHRISTO & sanctis Paceque perfruitor:

Nos DEUS in terris certantes liberet omni

Angore, ac varijs eruat Ipse malis!

Exilio hoc tandem superato cœlica nobis

In Patriâ junctis Gaudia vera duit:

Quo post has Tenebras æternâ Luce beati

Æternum IHOVAM concelebremus: Amen!

*amicitia septem lustri intemeratè cultæ, nunquam inter-
morituræ, Monument. P.*

JOH. RODOLFUS WETSTENIUS,
S. Th. D. & Prof. ord. Theol. senior
in Acad. Basil.

V. BER-

V.

BERNATUM summus Doctor Pastorque Celebris
 Hummelius, cui vix secla dedere parem.
 Occubuit, nec Parca viro festina pepercit
 Tanto, qui semper vivere dignus erat.
 Vivere dignus erat, vivus qui vivere recte
 Et voce & scripto, segniter haud docuit.
 O tristes rerum casus, O invida fata!
 Quæ sub sole nihil linquitis esse ratum.
 O quantus Libitina tuus furor atq[ue] potestas,
 Quæ rapis insignes tot pietate viros!
HUMMELIUM rapuisse tibi non sufficit, addis
 Eheu **GERNLERUM**, qui Basilea tuus
 Antistes fidus, toto celeberrimus orbe
 Ecclesiae & Scholæ nobile præsidium.
 Doctior an melior fuit haud scio dicere possum,
 Secula non reddunt quem necat una dies.
 Plangite Bernates vestrum, qui morte peremptus,
 Qui fuit, **HUMMELIUM**, gloria vestra, decus.
 Plangite **GERNLERUM** vestrum, quos Rauraca tellus
 Nutrit, & Excelsi funera flete Viri!
 Omnes, queis curæ est, splendorq[ue] salusq[ue] Sionis,
 Plangite præclaros hos sine fine viros.

JOH. ROD. HYBNERUS,
 τε^τ μαρτιτ^τ successor addidit.

VITÆ

VI.

VITÆ HUMANÆ

Ex Jobo descriptio

VIRI CLARISSIMI

DN. JOH. HENRICI
HUMELII

Manibus applicata.

I.

Job. cap. VII. vers. I.

הָלְאֵן צַבָּא לְאַנְשׁ עַלְיָה אֶרֶץ :

Nonne militia homini mortali in terrâ est.

E V O L U T I O.

P Ræconi, qui sacra Dei mysteria pandit
 Nunquam bella pio, nunquam certamina desunt;
 Militis officio mandato in munere fungi
 Gaudet, ut infernas debellet fervidus oras.
 Qui Ducis imperio paret, sive aspera Martis
 Pugna vocet, seu vertat iter, quâ jussa reducunt:
 Ductoris, sæpè & tenuis quâ semita ducit,
 Angustæque ferunt fauces, aditusque maligni,
 Pervigil & custos aut summi culmine tecti,
 Turribus aut altis trepidantia limina servat;
 Militis hic implet partes: Sic Militis ergo
 Hummelius, cœu Theiologæ fortissimus Hector

B

Militiæ,

Militiæ, partes implevit, jussa capessens
 Æterni Regis, nomen venerabile Christi
 Spargere in orbe suæ facundo munere linguaæ,
 Mente animi totâ, curisque sagacibus ausus,
 Virtutis cultor, rigidi servator honesti
 Extitit, & Bernæ vitijs justissima bella
 Intulit, & populi quærens, Urbisque salutem
 Pervigil in sacra semper statione remansit.
 Hæc bona militia est, hoc milite gaudet JESUS,
 Hunc & cœlesti gaudet redimire corona,
 Hacque coruscabis, lux ô clarissima Bernæ,
 Hummeli, tua sit licet his in sedibus umbra.

II.

Ibid. vers. I.

וכימי שכיר ימי:

Et ut dies mercenarij sunt dies ejus.

EVOLUTIO.

MErcedem officij non mercenarius ullus
 Accipit ante diem, dantur benefacta labori.
 Hummeli, fueras qui mercenarius olim
 Christi, præterière dies, benefacta labore
 Excipient. Opus est Domini: Dominumque perenni
 Qui coluit studio, meritorum præmia tandem
 (Non tamen ex merito, valet hic nam gratia Christi)
 Accipiet: labor in Domino non ullus inanis.

TIGURI, *in memoriam veteris amici deproperabat*JOHANNES HULDRICUS Ecclesiæ
 Abbatissanæ ibidem Pastor.

IN

VII.

IN OBITUM

*Reverendi Clarissimi Viri***DN. JOH. HENRICI
HUMELII,**

Antistitis & Decani meritissimi.

CUR madidis oculis compares inclyta Berna?

Ah! cur effundis cæli Gens turbida rivos

Ingentes lachrymarum? cur nunc fletis amarè

Vos omnes? tristis clamor se tollit in auras!

Qualiter erectum torpens Elisæus Eliam

Flammivomis super astra rotis deflevit inani

Voce Patrem poscens reducem, reducemq; reposcens.

Miraris? jacet hic eheu! sub cespite terræ

HUMMELIUS Mystes, fato præreptus amicis.

Dives erat virtute, fide integer, impiger arte.

Confilio felix, pietate gravis: Sic Religione,

Vitâ, ore & calamo præclarus per celebrisque,

Tot bona, tot laudes, tot in unum munera pectus

Condita, jam tumulo clausus tristi gelidoque.

Symmista! ô Pater! ô Doctor! Reverende Decane!

Vivens delicium fueras, laus urbis & orbis.

Cordolum es cunctis Patriæ: nunc plangite cuncti.

Delicium es Sanctis cæli: nunc plaudite cuncti.

S. L. M. P.

SAMUEL ROSSELETUS

Ecclesiæ Bernensis Minister.

B 2

Περὶ οὐ-

VIIH.

Πρόσφατος

Ad Reverendos, Doctissimos, Clarissimos Viros,

D. RODOLPHUM HYBNERUM,
Pastorem & Decanum,

Et

D. JOHANNEM NICOLAUM,
Professorem SS. Theologiae..

Pondus habent sumnum, DOMINI ^(a) FOEDUS-
QUE ^(b) DIESQUE:

Isthæc prima pijs, summaque cura viris.

Isthæc cura REFORMANTIS fuerat quoque ^(c) BERNÆ,
Cujus & in nostro pectore fragrat odor.

(a) Gen.6.v.18. c.9.v.9. c.17.2. &c. Exod.24.7. c.34.15. Deut.7.2. &c.
Jof.23.13. 2. Reg.23.3. &c. 2. Chron.29.10. c.34.31. Ps.25.14.
& 89.5. &c. & 103.18. & 105.8. Esa.8.11. &c. c.30.1. &c. c.31.
1. &c. c.42.7. c.54.10. Jerem.30.33. Ezech.16.60. &c. Dan.
9.4. Zach.9.11. Mal.3.1. Matth.26.28. Marc.14.24. Luc.
22.20. 1. Cor.11.25. Gal.3.17. Heb.7.22. &c..

(b) Gen.2.3. Ex.20.10. Deut.5.14. Esa.56.2. c.58.13. Jerem.17.
22. &c. Act.20.7. 1. Cor.16.2. Apo.1.7. Panacea, pag.122. &c..
ex Ignatio, Justino, &c.

(c) Illustris Thuanus Hist. Lib.6. Anno 1549. & Sleidanus
Lib.6. Panacea, pag.695. &c. Bernates, exemplo &
consiliis Tigurinorum instructi, post Disputationem, in
qua Veteris ac Novi Testamenti Scriptura sola pondus &
authen-

authoritatem obtinebat, Missam, & Militiam Mercenariam abrogarunt, &c.

Sicut enim BERNÆ DIVINI REGULA VERBI
Restituit toti Dogmata Sancta gregi:
ET MISSAM fecit missam, PAPÆQUE nefandam
Sentinam errorum dispulit atque chaos:
Sic quoque BERA colens COELESTIS FÆDERA REGIS,
ÆGYPTI fecit fædera missa jugi:
SABBATA SANCTA colens, CULTUMQUE DIEM-
QUE SACRATUM
In pretio summo jussit habere suos.
HUMMELII hæc nostri, quocum conjunctio nobis
A multis annis, cura suprema fuit.
IS clamans NOMEN FÆDUSQUE DEI ore rotundo,
Respuuit ÆGYPTI FÆDERA, vincla, jugum:
MERCEDEM^(d) BALAAM miseram, fortemque futuram,
Prædixit zelo, fatidicoque sono.
Non minus ille DIEM DOMINI memoravit & ursit,
Devotè hanc jussit concelebrare DIEM.
Sic is MAIORUM VESTIGIA pressit, & omnes,
Ut simili tererent tramite, jussit, iter.
Nos quoque MAIORUM^(e) VESTIGIA sancta legamus:
Hæc, per quam præstat pergere, VERA VIA est.

(d) Num. 25. 1. &c. & 31. 8. 16. &c. 2. Pet. 2. 15. Judæ v. 11.
Apoc. 2. 14.

(e) Cant. 1. v. 8. *לְאֵלֹהֶיךָ תַּחֲנוּן בְּעָקְבֵי הַצָּאן* *εἰς ελαύθερον εἰς πέρυσις ὅπλοις*
ποιησίαις, Egredere tu in vestigiis gregis, hoc est, τὸν
περιγεβόντων οἰκιῶν ἀνεπέμψας τὸν βίον, præcedentium San-
ctorum:

ctorum vitam perscruteris, &c. Sic S. Theodoretus dulcissimè explicuit. Sic S. Cyrillus in Esa. 26.7.41.8. &c. ex Jerem. 6.16. Addimus Gal. 6.16. Phil. 3.16. Heb. 12.1.2. Clem. Alex. Strom. 7. Καθάπερ δὲ πολέμων λειπόντων τὸν τραγίνοντα, &c. Pan. pref. 2.

Hâc Tu, SUCCESSOR, pergas præclare RODOLPHE,
Et Tu VICTORIS Nomen & Omen habens.
Hac quoque vos, reliqui FRATRES, (f) concordibus
ausis,
Pergite, erit (g) JESUS DUXQUE COMESQUA
VIAE.

„ Cor pedibus junctis, rostris concordibus AURUM
„ Naupliadæ prendunt munera sancta GRUES.
„ GLORIA debetur studijs, atque assecla merces,
„ CONCORDESQUA animos CANDOR ubique decet.

(f) Ps. 34.4. ubi 70. habent διὰ τὸ ἀυτὸν, Aquila, ὄμοιον μαρδόν, quod sepiuscule in Actis occurrit. Ps. 133. 1.2.3. Esa. 52.7.8. Jerem. 33.6. Zeph. 3.9. Zach. 8.16.17. Matth. 18.20. Marci 9.in fine. Joh. 17.21. &c. Act. 2.1. &c. Rom. 12. per totum, Eph. 4. per totum, Heb. 12.14. c. 13.1. 1. Pet. 3.8. S. Ignatius Ep. ad Philadelphenses : Πολλοὶ λύκοι καθίσταις ἡμερεσμόντοι ἕδονὴν πάκην αὐχμαλωτίζουσι Τόσοις Θεοδρόμοις, αλλ' εἰ τῇ εὐθυτῇ υμῶν ψάχνεῖται τόπον. Multi lupi velleribus amicti, eos, qui in Dei currunt stadio, voluptate prava captivos ducunt, verum in concordia vera nullus ipsis locus cedetur. Pan. Pref. 2.

(g) Exod. 23. 20. Deut. 20.1. &c. c. 31.3. Psal. 5.9. & 10.11. & 25. 4. &c. Et 31.4. & 37.23. & 73.24. & 85.8. ad finem, & 86.11. & 119. per totum, & 143.8. &c. & Esa. 30. 21. c. 35.

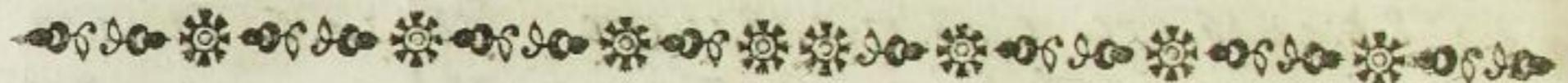
§. 1. 42.

8. c. 42. 16. &c. c. 48. 17. c. 58. 11. &c. Joh. 14. 6. Eph. 1. 17.
 c. 3. 16. &c. 2. Thes. 1. 11. 12. 2. Tim. 2. 7. Heb. 13. 20. 21. 1. Pet.
 5. 10. 11. Apoc. 14. 4. c. 19. per totum. S. Theodoreetus in
 Psal. 81. 14. Ο Δεσπότης, οἶον τις ξεναγός τῆς ῥματίζεται
 ἵγειται πυρεῖας, Τείβων τῆς ἀρετῆς τὸν ὁδὸν καὶ τοῖς οἰκείοις
 ἰχνεῖς διήλνει Ταύτην τὴν ἐργαζόμενος. Dominus Jesus
 Christus, velut quidam peregrinorum Dux, iter no-
 strum deducit, virtutis tramitem terens, & suis ipsius
 vestigiis, viam notam nobis faciens. Ubi praeclarè con-
 fert Esa. 40. 4. Lue. 3. 5. Et S. Augustinus in Ps. 33. 1. in
 verba : Exultate justi in Domino, &c. Conatum
 tuum novit Deus, & voluntatem tuam inspicit, & luctam
 cum carne considerat, & hortatur ut pugnes, & adju-
 vat ut vincas, & certantem inspectat, & vincentem
 coronat.

JOH. RODOLPHUS HOFFMEISTER US,
 V. D. M. & Professor SS. Bibliorum.

EPI-

IX.

IN OBITUM

Viri admodum Reverendi atq[ue] Clarissimi;

DOMINI

JOHANNIS HENRICI HUMELII,

Ecclesiæ BERNENSIS, dum viveret, Pastoris
primarij vigilantissimi, facundissimi, Classis Decani
venerandi, spectabilis.

VNO quem nuper læti cantavimus ore,
Cum quadam luci scripta polita dares:
Et quos spes cepit visuros plura deinceps
Pervigilis mentis munera docta tue:
Nam fatis functum fletu lachrymisque subortis
Prosequimur, signis letitiae positis:
Ordo senatorum sancta gravitate verendus,
Et sanctus sanctis ordo ministerij.
Hospes cum indigena, civis, cum paupere dives,
Sanus & agrotus, cum senibus juvenes,
Affli-

-193-

Afflictus, sitiens rebus solamen in arctis,
 Ingeminant gemitus turturis instar avis,
 Templa Scholæq; dolent, omnis flet sexus & etas,
 Amissum queritur voce patrem querula.
 Dic Libitina mihi, quis te stimulavit in ausus
 Tam tristes? ira qua tibi causa tua?
 Non pietas, gravitasq; viri, non lingua diserta,
 Flectere savitiam Eheu! valuere tuam?
 An armata manu venisti Numinis alti,
 Quod penes & vita est arbitriumq; necis?
 Sic est; ipse Deus nostros ulturus iniquos
 Ingratosq; animos spicula misit ea.
 Ipse suos servos, quos mundus temnit & odit,
 In tutas sedes colligit ante malum:
 O Pater, o hominum custos, pastorque fidelis,
 Ne ira ardente tuum corripe quæso gregem!
 Evigila brachium Domini, miserere gementis
 Turturis & Solymæ flentis ubique tua!
 Fracturas sarcí! per te stent cætera firma!
 Et vigeant patriæ Curia, Templa, Scholæ!

Mæstus posuit Bernæ

JOHANNES NICOLAUS;
 SS. Theol. Prof. & p. t. Rector.
 C ΠΡΟΣ-

X.

ΠΡΟΣΦΩΝΗΜΑ

Ad Clarissimum Vitæ & Mortis

H U M M E L I A N Æ S C R I P T O R E M.

ERgò mori HUMMELIUM prohibes, Clariſſime Scriptor,

Neve idem tumulus nomen & ossa tegat;
Serique HUMMELIUM ignorent vixisse nepotes,

Ne fiat Lethes præda vir ille nigræ:

O rectè factum! Meruit sic inclyta virtus,

Quali Auditori sideris instar erat;

Hoc dotes meruere animi, quas cœlitus uni-

Plenà contulerat gratia Dīa manu;

Hoc vox, qua tonuit Boanarges tertius, & quā

Contremuere pio saxeа corda metu;

Suave iterum alloquium, quo pectora faucia
sensu

Culparum primus consolidare potis;
Hoc ingens meruit zelus, qui ceu Sacer ignis.

Ipsius pectus pro penetrali habuit;
Sic jussit pietas veris cultoribus orba,

Quæ sibi in hocce Viro legerat hospitium;

Sic

Sic curarum agmen, quo tota Ecclesia Christi
 Huic res solliciti plena timoris erat;
 Hoc artes quoque, quēis divina humanaque
 doctus
 Claruit omnigena cognitione Sophus;
 Hoc meruēre libri, sive illos pulpita stringunt;
 Seu quos emissos fama secunda vehit.
 O factum recté! Hummelius te vindice vivit,
 Auspice quo vitam vivis & ipse tuam.

Scripsit Lausanne

GEORG. MULLER
 SS. Theol. Profes.

XI.

IN OBITUM EJUSDEM
 Excellentissimi Viri.

Vivus ut HUMMELIUS fuerat mirabilis heros,
 Extinctus pariter, non minus ille fuit.
 Ejus ad eloquium maduerunt lumina fletu;
 Ad mortem ejus adhuc, sed magis ora madent:
 Nullus in urbe locus caret ansā hoc funere flendi;
 Compita, Gymnasium, Curia, Templa, Domus.
 Quisque suum reputat damnum, irreparabile damnum;
 Questibus & tantis non modus ullus adest.

C 2

Deflet

Deflet Helizæus doctorem ad sydera raptum;
Pastorem deflet Grex pius inde suum.

*Ipse etiam meritò mæstissimus de tanti Virtù
obitu hæc apponebat*

G. POLERIUS
Pastor Eccl. Lausan.

XII.

Ergone, quæ nuper dulci sacra Templa Tonantis

Eloquio implebat, lingua diserta silet?

Ergone quæ fervens divino buccina flatu

Pectora concussit, nunc jacet orba sono?

Ergone cœlestis largissima vena fluenti

Aruit, & sicco deficit amne liquor?

O tristes rerum sortes! O aspera Fata,

Quæ nihil in terris esse perenne sinunt!

Heu! fuit HUMMELIUS, Bernæ redivivus Apollos:

Hactenus, & sacri duxque decusque chori!

Occidit! atque simul densato funere sevas

Mors mortes plures miscuit una ferox.

Concidit hoc telo Pietas. Hoc vulnere Suada

Collapsa. Hac cecidit docta Minerva manu.

Scilicet ulturus Mundi fastidia, Sidus

Quod dederat terris, abstulit ipse Deus..

Pravaque pertæsus Kedaris tentoria, cœli

Expetiit sanctas, Vir pius, ire domos..

Luge BERNA! tuum, luge, tibi Lumen ademptum!!

Talem vix edent secula multa virum.

Lugeat ipsa suum Pastorem Ecclesia fidum.

Plangant Patronum pulpita mæsta Scholæ..

Nos

Nos quoque, quos tangit dolor hic, lugebimus ipsum:

Nec finis nostris lessibus ullus erit.

Hoc tamen in luctu surgit solamen acerbo,

Quod sacram HYBNERO lampada tradiderit.

Vivet in HYBNERO magni facundia Mystæ,

Vivent virtutes, zelus & integritas.

Hicce justum suum mœrorem ex obitu R. D.

HUMELII, Eccl. Bern. Antistitis dignissimi aliquatenus expressit

P. DAVELLUS in Acad. Lauf.
SS. Th. Prof. & p.t. Rector.

XIII.

*Johannes Henricus Hummelius, Decanus
Bernensis, mortuus est.*

Aναγεμματίζομενος.

I.

Ah! annon Orbis Lumen deceſſit? & Ursus
Nunc miser his, eheu! ſum. — — —

II. demptis duab. aspirationib.

Nonne decus CHRISTI ſurſum ſum? nonne beatus
Sal JESU mirè? — — —

EVOLUTIO.

Per geminam Prosopopœiam.

*M*ortali cùm confixus languore jaceret
HUMMELIUS, Patriæ Castalidumq; decus,
Mæſtus eum magnus, ceu patrem, visitat Ursus,
Præmetuens tanti triftia Fata Viri.

C. 3.

Dumq;

Dumq; videt finem vita properare ruentis,
 Ingemit & largis fletibus ora rigat:
 Ah! dilecte Pater, certum Bernatibus, infit,
 Præsidium, Lumen, Currus Equesque tuis.
 Ah! si Fata sinant, remane! Tu rebus in arctis
 Me proporrò juva consilio & precibus!
 Cùm verò fidus clausisset lumina Pastor,
 Membra solo, mentem restituensque Polo.
 Tunc Ursus Sylvas, agros & mœnia luctu
 Miscuit & mœsta talia voce tulit:
 Ah! Annon Orbis Lumen decessit & Ursus
 Nunc miser his, eheu! sum maneoq; modis?
 Caligant oculi tam claro lumine adempto,
 Lumine, cui non par nunc meus Orbis habet.
 Decessit Pastor, decessit nobile Lumen,
 Me miserum totum! te miserumque Gregem!
 His, eheu! fatis annon sum nunc miser Ursus,
 Cùm miserum fallant lumina cassa, pedes?
 Perrecturus erat: rutilo cùm lapsus Olympos
 Dexter adest radians HUMMELII Genius,
 Cœlesti comitante Choro, solamine tali
 Qui mœsti Herois vulnera sœva levat:
 Illustre Helvetiæ Sydus, prænobilis Urse
 Ne nimium, quæso, te mea fata coquant!
 Non etenim nostrum Lumen decessit ad umbras
 Usque, sed æterna gaudeo luce DEI.
 Si decus in Terris CHRISTI, præconia Verbi
 Divini fundens, mirus in Arte, fui.
 Nonne decus CHRISTI sursum sum funere fausto
 Vectus, præq; aliis luceo, ut Astra Poli?

2. Reg.
XIII. 14.

Dan. XII. 3.

Se

*Si Sal in Terris, scelerum putredine victa
Servato Fidei suavis odore fui.*

Matth. v. 13.

*Depulsa carnis putredine, nonne beatus
Sal Jesu mirè Numinis orno Dapes?
Nec te deseruit miserantis cura JEHOVÆ,
Successore pio jam tibi, BERNA, dato.*

*Qui Zelo & pietate meos superare labores
Nititur & dignè præferet usque facem.
Ergo novos animos, fletu gemitaq; relictō
Collige, constanti tutus amore DEI.
Hæc ita profatus, Cœli stellantis Alumnus,
Ad Superūm velox Tecta beata redit.*

Ita Viri admodūm Venerandi & Celeberrimi quoniam Bernatum Antistitis τῷ μηνῷ εἰτε beatis Manibus parentat

Fundebam in Museo
pridie Calend. Febr.
1675.

BEATUS HOLTZHALBIUS,
Reip. Tigurinæ à Secretis & Consilijs
Ecclesiasticis.

XIV.

Τελεσιχον.

QUI CHRISTUM inculcans Bernæ per lustra potenti
Plurima, sidereum pinxit ad astra viam.
Ipse met huc ductus, sancto sua verba sigillo
Munit, & huc pastas jam quoque dicit oves.

J. J. HOFMANNI, G. L. P.
in Acad. Basil.

EPI.

XV.

EPICEDIUM ANAGRAMMATICUM

Quo

BERNÆ PLORANTI

lachrymas abstergit

HUMMELIUS DEFUNCTUS.

I.

*Johannes Heinricus Hummelius,**Αναγραμματιδεῖς.*

Heu! humin' jaces, Heros? Nil minus.

II.

*Johannes Heinricus Hummelius,**Αναγραμματιδεῖς.*

Nervi, ossa humi: mens in luce.

E V O L U T I O,

Quā introducitur

¶. B E R N A P L O R A N S.

HEU! heu! *Me miseram! fundit sic B E R N A querelas.*
Hei; B E R N A clamat; hei mihi!
 HUMMELIUS procumbit humi! *Væ civibus! heu! heu!*
Heros humi magnus jacet!

Noster humine jaces Heros insignis & alme?
Te stravit Heros, mors humi?

Omnibus

Omnibus hei nobis! Nam tanto Heroë jacente,
 Gravitas vel ipsa humi jacet!
 Gloria nostra jacet! jacet heu Decus atq; Corona!
 Et Eruditio jacet!
 Suada jacet! Pacis fautor, promotor, & altor
 Ecclesiastice jacet!
 Errorum quorumvis profligator & hostis
 Humi jacet præstrenuus!
 Καυροφων mastix jacet! heu! jacet ipse bonorum
 Proseminator seminum!
 Laus virtusque Ministerij jacet inclyta nostri!
 HUMMELIUS HEROS heu jacet!
 Jure ô BERNA; vocas miseram Te! jure querelas
 Fundis! doles! fles! ejulas!

2. HUMMELIUS ORANS,
 seu consolans.

NIL minus: HUMMELIUS subito (mirabile dictu!)
 Exclamat ipse humi jacens.
 Ossa jacent, nervique jacent; factumq; cadaver
 Est corpus, atq; humi jacet.
 Mens verò vivit, degitq; in luce triumphans.
 Sic mortuus, vivusq; sum!
 In scriptis, dictis, factis, animisq; piorum
 Vivo, licet sim mortuus.
 Vivo etiam Claris in Successoribus: & sic
 In luce dego fulgida.
 Vivus in HYBNERO sanè sum; luce fruorq;
 In ROSSELETO & STRAUSSIO.
 Ecce Viris vivo in tantis! Me quæso, jacentem
 Humi quis ergò lugeat?

D

Hinc;

*Hinc; mea BERN A; Tuis rogo Te, moderare querelis;
Et pone metas luctui.*

*Mens in luce D E I vivit: dum corpus & ossa
Vides humi quiescere.*

*Surgere humo quondam nervos atq; ossa videbis,
Unita menti, ut gaudeant.*

*Quos habeo Successores, venerare subinde,
Monitisq; eorum obtempera.*

*Cumq; tuos mox mox nervos ac ossa recurvâ
Mors falce demessura sit,*

*Vive memor mortis, DOMINI præcepta facesse;
In luce vives jugiter.*

*Et nunc & semper divinâ luce frueris;
Eris beata in secula.*

Sic meritissimi Bernensium Antistitis Dominii
JOH. HENRICI HUMMELII obitum
Iuget, & juxta quoque immortalitatem
gratulatur. Gratulatur etiam Clarissi-
morum Dn. Dn. Dn. Successorum cui-
que novam Spartam
επι ολης καρδιας.

BARTHOLOMÆUS ANHORN Senior,
Ecclesiæ Episcopicellanae Reformatæ in
Turgæa Minister.

JOHAN-

XVI.

JOANNES HEENRICUS
HUMMELIUS,

Per Anagramma,

Isne ruens hoc lumen? ah! mi Jſeu!

T' Erribilis, J e s u ! mortis quam magna potestas!
Totum vah! compleat orbem nunc funera fletu
Tristia pertristi; reprobos, Jovamque timentes,
Athletas tollit fortis, magnisque Prophetas.
GERNLERUM, ô quantum! rapuit nuper Basileæ.
Hinc luctus nobis; compleat hinc planctibus urnam
Assiduis. *Lumen* quantum eheu! vi ruit ejus
Bernæ, quod meritò gemitu votisque requirit
Continuis: hinc jam resonant loca cuncta querelis.
Quis *lumen* rogitas hoc est? hoc dat tibi nomen
HUMMELII. Proh! *Isne ruens hoc lumen?* ab ortu
Dotum qui luxit famâ, quiqüè imbibit artes
Laete puer, sanctæ divina volumina legis
Nocturnaque manu imprimis volvitque diurnâ,
Christum qui, mundi lucem, studuit docuitque,
Et voce & scripto, Sanctum quem semper amavit,
Doctrinâ hinc nulli, nulli pietate secundus
Qui vir, quo fuerat nec quis generosior alter,
Helvetiæ Phœnix, Bernensis splendida Gentis
Lucerna, & sacri palmaris adorea cœtus
Lumen quod mundi extremos penetravit ad axes?
Ah! hæc mi Jſeu! mortis quam dura potestas.

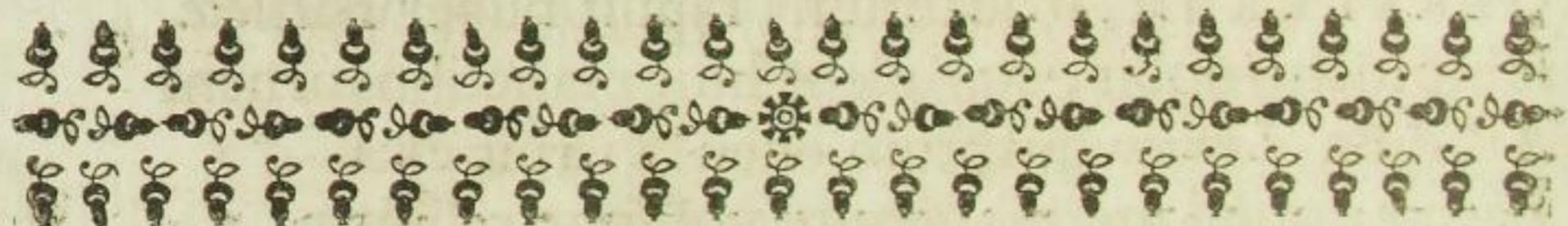
D 2

Ah

Ah dolor! ah lacrymæ! quid mors ah sustulit orbi!
Extinctum *lumen*! fert sic Ecclesia damnum.
Damnum non sentit, qui nunc novus incola cœli,
In te sed divo veluti lux lumine fulget.
O Jesu! Tu parce tuis! Te vindice vivant
Semper qui sanctam discant doceantque salutis
Rite viam Bernæ! vivat vigeatque Decanus
HYBNERUS noster! Tibi laus & gloria soli.

Piae hoc memorie, amoris mærorisque debiti testimoniū posuit

JOH. JACOBUS BLAUNERUS,
Eccl. Bern. Administer.

XVII..

עורי ליטוני אל-דבר קינתי

הנלה ללבבי מעלי רנטוי:
נשמע בקרב אהלי אחינו
בכי ושאון עצרת רעינו
נקדר כבודם בענן החשך
נדקר ננווּס בחנירת הנשך
כישעריו מורת זღلتיא ארץ
פחוי שאול כל-בעל הפרץ
חס נתנו כוחם כחמורת תבר
אסון וחרג לעשות רב אברל:
אוי לעיני רותה מפיהם
רותי חלושה מערו ברבים

הלה

הַלְךָ מָמֵץ עַם רְבָרִיו כָּלוּ
 יָרֶד שָׁאֹלֶת וְשִׁפְטוֹ בָּלוּ
מְחוֹלָל בְּמִסְמֵן שְׁשָׁן סְבָאָנוּ
הַוּמָלָל בְּשָׂר שְׁמָחָה בְּלִי דְּכָאָנוּ
 הַנְּרָה דְּבָרִים אֲלֵל בְּנֵי שִׁיחָתִי
 כִּי עָבְרוּ רְعִים יְמֵי אֲנָחָתִי
 שְׁשָׁן וְשְׁמָחָה מִפְנֵי רְקִיעָה
 גִּילָּה אַלְרָה לְיֵי וְשִׁוְרָה הַשְּׁמִיעָה
 כִּי חֻמֵּיד אַחֲרָ מְשָׁרֶת בֵּיתָו
 חָסֶר וְחַכְמָה עֲנֵנִי מְלָאתָו
 זֹו מְשָׁאָלָת לְבֵי אֲשֶׁר אָמָרָתִי
עַל טוּבָךְ רְבִי וְאִישׁ תְּפָאָרָתִי
הַוְתִּיר וְהַסְּפִינָה מְלִיצָת לְשׁוֹן
הַאִיר בְּאַרְצָנוּ נְהִירָה לְצָן
 אַתְּרָה יְהוּרָה מַתְשִׁיר הַעוֹלָם
הַבְּנָרָם נְרוֹת מְעֻרְכָת קְוָלָם
 יוֹשֵׁב כְּרוֹבִים עָוָרוּ פְּנֵינוּ
 כְּרוּבָךְ יוֹשָׁעָנוּ בְּנֵינוּ

Ita luget, novo tamen solatio letus

J. H. H. L. Hebr. Prof. Tig.

XVIII.

In Obitum

Concionatoris ἀσυγκείτε,

**DN. JOH. HENRICI
HUMELII,**

Antistitis Ecclesiæ BERNENSIS Clarissimi.

Ni Mensis totus, pereat tamen altera Martis:
Helion extinxit, B E R N A, tuum, Humelium!
Quinta sed emineat, meliore notanda lapillo,
Quæ dedit Hibnerum, Lumen in urbe novum.

Scripsit.

CLarVs Vt HVMeLIVs CœLI ConCesIt In arCes.

*Jacobus Anthonius Vulpinus, Gymnasiarcha
Bernens.*

XIX.

Θρηνωδία ἐνάισμος

ἐκ τῆς ὄνόματος αὐτῆς ἀναγράμματος

Τωάνης Ερρέκος Όμηλιος
 Ήμῶν μόνος ἥλιος, σκιά, ἔρρος.

H'ΛΙΟΣ ἄμμι Θεὸς, ΣΚΙΑ ἡ τερψίμβεστος, σκή.
 Τῷ Θωτῷρ ἐδών, τῇ δὲ ἀλεξίκουκος.
 Ζωάγρω δὲ λόγω ποσὸν ΦΑΟΣ ὅτιν ἀπαυγέσ,
 Ψυχῇ ΑΝΑΨΥΞΙΣ καὶ γλυκὺ ρῆμα πέλε.

Ἄμφω

Αμφω ἀμφασίν τελέθη πύρυγματι ερεγγῶν,
 Εἴθεν ἐκλιθεν ἐς ἀτερ, νέφητε, λεῖ.
 Οἷος δῆγε σύλος λαὸς καθοδηγός Εβραιός,
 Ήν ΦΑ'ΟΣ εἰνὶ γνόφω, καὶ ΓΝΟΦΟΣ εἰνὶ φάδ.
 Τοῖοι Χεισιάδηστοι εἰδοθεν σύλοι, οἵπερ ἔασσοι
 ΦΩΣ λαμπεῖν κόσμοι, καὶ ΣΚΙΑ ὀλβοφόρες.
 Φῶς τε πλανηθεῖστοι εὐθυνον, ἀρθομέναις ΣΚΙΑ ψυχαῖς,
 Τὸ σκότος σκιβάλη, ή φέρει πρεμίαν.
 Τοιότος δὲ ἐπλετεῖτο εἰνὶ ἡμῖν ΟΜΜΗΛΙΟΣ Ηέρως,
 Εὐρήμων μύσης, καὶ ιεροπεριεστῶν.
 ΉΛΙΟΣ ως, μετῆς πεπίδεσσιν σκίτσεσσιν αὐδῆς,
 Καὶ τὴν ΣΚΙΔΤΟΤΕΡΩΠΑΙΟΣ σκηπτόιο διηπετῆς.
 Ολβιοι, ΉΕΛΙΩΝ ἡνία πεχρήμεθα πόσσω,
 Σχέσσα ΣΚΙΑΝ τάυτην τεῖς μάκαρ Αρκτόπολις..
 Οἱ τάλανες, ρέπειν ΗΜΩΝ ΜΟΝΟΣ ΉΛΙΟΣ ΕΡΡΕΙ
 Οἰς διποπομπαῖος καὶ ΣΚΙΑ ἐρρέι αὖται.

Id est ferè ad verbum.

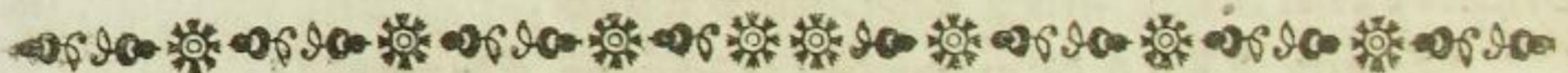
SI Deus est nobis *Sol* latus, & *umbra* benigna,
 Qui bona largitur, protegit atque malis.
 Nempe Salutiferi irradiat nos *lumine* verbi,
 Quod simul est animæ dulce *refrigerium*.
 Præstat utrumque Deus Pastorum munere facro,,
 Quos gregis hinc *nubes*, *astra* voratque sui.
 Scilicet ut veteris populi dux illa columnæ,
 Lux erat in tenebris, mitis at *umbra*, die.
 Mittit Christicolis tales Deus ipse columnas,
 Qui quoque sunt nobis *lumen*, & *umbra* simul..
 Lux sunt erranti, ast urentibus *umbra* suavis:
 Illa fugat tenebras, ista quiete juvat.

Talis

Talis erat magnus nobis HUMMELIUS Heros,
 Facundus Pastor, præstes & ipse gravis.
Sol fuit in templo, nostræ fuit *umbra* sed urbis,
 Arcens à nobis fulmina justa Dei.
 O fœlix hoc *sole* fruens Ecclesia tanto,
 Quàmque sub hâc *umbrâ*, Berna beata fuit.
 Væ miseris igitur, quibus *unicus occidit hic Sol*,
 Et Tutelaris queis simul *umbra* perit.

Ita lugebat

J. CURRITTUS in Acad. Lauf.
 L. G. & Phil. Mor. Prof.

XX.

A Tropos HUMMELII crudelis viderat urnam:
Vincere Nos, ait, *Hunc quis potuisse negat?*
 Heu! quoties fervens imbelli rumpere vitæ
 Sum conata manu stamina firma suæ.
 Conscia sum, falces strictas mucrone novato,
 In tumidas venas nil valuisse meas.
 Restaurare salutiferæ compendia novit
 Ipse sibi vitæ munere nempe Precum :
Jam me lethiferâ, MORS, cùm clamaret, acerba
Cinxit casse DEUS, nî mihi cultus ades!
 Audiit orantem, quoties pervenit in altum
 Clamor, & actû *ME* jussit abire, *NECEM*.
 Arbitrèr unde mei fati qui tractat habenas,
 Correxit dextrâ crebrius ipse colum;
 Ast iterum laxas sivit mollire, rebelles
 Cùm fatuosq; *DEO* carperet ille viros.
 Felle furente graves mox læsi febribus artris;
 Assuevi & jussis ora diserta meis,

Non

Non frustra tandem duo per quinquennia morbis
 Hunc torfi, manes sumq; minata meos.
 En jacet exanimis ! discit sua busta subintrans ;
 Legibus æquè ipsum nunc obijisse meis.
 Omnis in hoc tumulo jacet, en ! facundia summa
 Oris obit , post hac vix habitura parem.
 Vitalis nitor, & virtus contermina cœlo
 Ipsa sepulcreto hoc cum Pietate jacet.
*Ite ! quibus toties cœlestis nuncia vitæ
 Inferni pœnas tuba minata fuit.*
 Funereos nolo gemitus, se contegat œstro
 Fœmina, nec comat pallia pulla Viro.
 Ereptum terris per *ME vos condite terrâ*,
 Ne post hac possit forma redire Viri.

Pietas ad Mortem.

Inclamat PIETAS contra sua pectoris exta,
 Et faciem tergens plena dolore gravi.
Ni TE nosse juvat genus Atropos esse Magæra,
Talibus haud laceres candida ferta Viri.
 IPSA, Rogum, PIETAS condam , quod carius ipsas
 HUMMELII exuvias pulvere humabo levi;
 Hocce opus absolvam , nunc ut Me teste receptet
Berna suum ludum, qui sine teste fuit.
 A cunis dicata mihi primæva Juventus;
 Tharsensis Pauli legibus alta fuit.
 Constitit exemplum, partesque implevit abundè
 Timothi, puris æmula lingua favis.
 Quam primum Ausoniâ fuadâ satiarat avarum
 Pectus, & Argivâ labra rigarat aquâ;
 Ipsa Palæstinis accendi lampada chartis,
 Et docui Masoræh credita scripta Scholæ,
 Intrepidus Sophiæ auspicio per cuncta vagatus
 Abdita naturæ , sentibus orba novis.

E

Mente

Mente adiit convexa Poli, veloquè remoto
 Uraniæ, Terram vel ruit axe Polum,
 Num maculis, didicit, Phœbus, vel Luna laboret,
 Cur mediâ lateant ille, vel illa die.
 Sint ne, quod affirmant, Phœbeo in fidere montes;
 Pallida an æquoreas Cynthia mutet aquas.
 Quæ sapuere alij prorsus vulgaria dico,
 Quæ sapuit mens hæc rara fuisse reor.
 Subsidij fretus tantis, talique faburrà
 Libratus, totus sub mea castra ruit.
 Continua leges noctesque diesque revolvit
 Mente sacras, ipsa & mystica sacra D E I.
 IPSA, manu PIETAS rexì vestigia, voto
 Cælitum inextincto, TE STYGE teste malâ.
 Ut terras alias Mercator avarus adire
 Assolet, & questu congerit exul opes:
 Cum Patriæ fructus genitivæ, & munera tetræ
 Non satiant avidi pectoris exta Domi.
 Auspice me, jussus patrijs ita cedere tectis;
 Gustaret nitidam ut Castalis hospes aquam.
 Hospitium Grœninga, focosque Altingius offert,
 Gloria nunc Batavum, qui tua Mœne fuit.
 Vindice rimatus sacraria mystica tanto,
 Juris divini, & Religionis opes,
 Theologi tanti ductu se mergier ausus
 Diva, tuo totum Theiosophia mari.
 Sæpius hunc veri partes, perplexaque noster
 Audijt emensum, fata salutis amans:
 Omnibus anne fuit data Gratia? Gratia an ista?
 An meruisse, juvat? vel voluisse juvat?
 Numque suum manet Arbitrium? sua cuique voluntas?
 Credere gratuitum, an munus id esse DEI?
 Vel prævisa fides homines è turbine lethi
 Expedit? aut spectat munera sola Deus?

Gratia

Gratia si data, credendi fuerit semel, ista
 Perditur? an lapsos vel renovata juvat?
 His multas noctes; plures sed litibus Aulæ
 Credidit Aſſoniæ, & queis furit illa dolis.
 Num sit defunctis spelunca immanis hiatu,
 Quæ vitæ flammis diluit omne nefas?
 Vel sedes aliæ pœnarum prorsus inanes,
 Perpetuum grata quæ modo luce carent?
 Elicit Elisius num supplex sedibus istis
 Vox Manes, cœli restituitque chorus?
 Vaticana supersticio mentita tribunal
 Divinum, quibus id juribus illa probat?
 Quare divinas leges, Regumque rescindit
 Et calcat collum Cæſaris ille Deus?
 Hæresis arma ferus quænam dispersit Avernus;
 Et nunc non nisu dispare spargit onus?
 Nondum ter Rheni Boreas glaciaverat amnes,
 Dissipat Altingo has Præside mille strophas.
 In cathedra summum specimen (ceu Nauta relaxat
 Carbasa; & in portu temperat arte ratem)
 HUMMELIUS pariter, parvis componere magna
 Si licet, impugnat lectus, & ista docet:
 Gratia sola juvat, proprio quos prodigus autor
 Sanguine mercatus, nil juvat esse suum.
 Si quid agas recte, renovatus ad æmula, debes
 Virtuti, tua tunc facta, referre DEI.
 Has fidei voces linguae mucrone coruscans
 Gentibus Antistes prodidit esse suas:
 Æmulus has voces Hipponæ Præſul in Orbis
 Invicto patulas protulit ore plagas.
 Eminet in mediâ cum istis Victrice Cathedrâ;
 Et Frisijs fervent pectora laude cita:
 Helveticos rogitant, quemnam venisse Lycurgum?
 Musculus, Hallerus num redivivus adest?
 Æqua tamen tantæ virtuti pabula pectus
 Non satiasse, sed his luxuriasse ferunt.

E 2

Quid

Quid juvat armatis hostes prosternere palmis,
 Vincere si validos *Suada* diserta potest?
 Debuit hanc ipsi florentibus Anglia linguis,
 Anglia cui sacrum nectar ab ore fluit.
 Albionum hunc sacer interpres Gatakerus amico
 Eloquio fovit, non minus atque domo.
 Cœlestes illum facundi pectoris artes,
 Et docuit fari grandia verba DEI.
 Artibus his fandi mactus, tua pulpita prima
 Scandens, omnigenâ *Bruga* rigabat aquâ.
 Fama, Virum tantum cunctas pennata per urbes
 Dissonat: *Hic docto est Orpheus ore meus.*
 Agrestes homines fidibus, Rhodopeïus Heros
 Avertisse fero fertur ab ingenio;
 Euridicen rapuisse soni modulamine Diti;
 Cerberus etsi atrox fuderit ore minas.
 Non unam eripit Euridicem Hic, sed mille Charonti;
 Commemorat quoties jussa verenda DEI.
 Fulminat altisonus populos, super incitat ore
 Adversosque mihi ad Relligionis opus.
 Crimen, & Impietas dictis perculta severis
 Horret, & amentem dejerat ipsa stygem.
 Tartara comminitans perversis fœda, petulcas
 Non hominum linguas, tela nec ulla timet.
Det leges, det jura meus Virtutis alumnus,
Hunc vellem brachiis Berna fovere tuis.
 Hæc vaga fama tonat. Non est molita diurnas
 Berna moras tanti nomine maëta Viri.
 Obvius occurrit passis huic Berna lacertis,
 Jusque suum in Cathedram credidit omne sacram.
 Muneris impositi pondus cum laude subivit;
 Berna viro potuit non potiore frui,
 Admisso vix hoc: Crimen pallescere visum
 Quodlibet, Improbitas territa strata fuit.

Pectora

Pectora peccantū tonitante hac voce piata
 Subsidere malis, & furor ipse mali.
 Amphion Thebes sic quondam condidit arces,
 Quoque canente lyrā saxa cōsse ferunt,
 Vicatim Pietatis honos, virtutis & aura
 Mutua complexu cœpit ubiqū frui.
 Condimus auribus his, illum cum sancta Jehovæh
 Vis raperet, quænam lactea verba dabat!
 Divitis æra magis cum irritamenta doceret
 Ad mala; quam felix tunc mihi Pauper erat!
 Immites IRO Crœsi sua munera largè
 Tradere famelico tunc didicere meo.
 Vulnera quique suo taciti sub pectori alebant,
 Eloquio medicas præsttit hisce manus.
 Crimina non cassum quoties incædua morsit!
 Cum vitijs multi crimen inesse negant:
 Diversos diversa juvat delicta patrare;
 Sed senium torquent crimina quodque suum:
 Si faciat quodcunque jubet celerata voluptas,
 Et mens judicio, fronsque pudore caret.
 Has quasvis salebras ævi carpebat apertè:
 Mactari Mundī suave erat ipsi odijs.
 Mens, & causa parum curat, cum conscientia recti est,
 Murmura; sed gliscit viribus ipsa suis.
 Livor in hunc acuit dentes crudelis, & ungues;
 Sed sua eum Probitas texit, & alma Fides.
 Tota cataphractum pectus Patientia sepsit,
 Cum linguae falsæ sæva volaret apex.
 Et cautes, & dura filex persæpe manebat,
 Compescens una tunc probitate malum.
 Ulcisci se STOÀ dolet, vult ferre quod ægrum est,
 RELIGIO mea, cum vis scelerata ruit.
 Mœnia nunc functum plangunt, cœlestibus illis
 Vocibus haud pasci se gemere, omnis ait.
 Sic ubi flammifero transvectus ad æthera cursu
 THESBITES, fregit corda dolore suis:

*Ab ripis, inclamat, Pater, arma, virosque catervis,
Elisēus nobis non redditur senex.*

*Luctibus HUMMELIUS subit his lacrumantibus astra,
Plenus honore absens non tamen omnis abest.*

*Ipse sibi super est, chartis à funere vivit;
Sic cinis arbitrio MORS caret iste tuo.*

*Occidit ille quidem morbis sublatus acerbis,
Corpore laus non est contumulata suo.*

*Condidit ille sibi quāvis in mente suorum
Urnā, & in hāc vivum pōene videre licet.*

Posteritas Bernæ celebrabit postuma manes:

*Dic si non potuit Jus violare tuum,
I, rape, viva viro vitæ spiramina! nunquam
Parca meis fastis eximis atra virum.*

*Quemne meos, cum templa mei sint, Busta decere
Suggeris, aut spolium temporis esse putas?*

*Hæc Ego sat Pietas dixi: Quos unius omnes,
Ite mei! vitæ spes melioris agit.*

Mutatis humeris invitum ferte phereturum

*Vos Parochi Christi, Tu quoque Turba Scholæ.
Succedat fluida mœrens Ecclesia vittâ,*

*Tota madens planctum Urbs gemebunda sonet.
Pone sequar, stellis animam ut tranquilla reponam.*

Hybneri curâ cætera tuta puto.

*Hunc Ego subnixum HUMMELIO consorte cothurno
Substituo; & mecum devovet ipsa Themis.*

*His memoriam Cl. Viro intemeratam, & de se optimè
merito Amico recentat sempiternū.*

MARTINUS BOGDANUS,
Med. Doctor.

VIR

XXI.

VIR

ADMODUM VENERANDUS AC
 Celeberrimus Ecclesiæ Arctopolitanæ, dum
 militaret, Pastor vigilantissimus, ejusdemque
 Classis Decanus Specatissimus,

**JOH. HENRICUS
 HUMELIUS**

*Nunc post præclari funeris sui exequias
 in talia erumpit.*

HUMELIUS CHRISTI præco, fidusque sacrorum
 Antistes BERNA nuper in urbe fui.
 Me commendavit gravitas, laudemque perennem
 Judicij merui dexteritate mei.

Quos potui promptus juvi, solique putavi
 Nunquam me natum, ceu pecus, esse mihi.
 Quoddam præsidium lugens Ecclesia, quoddam
 Perdidit Arctopolis, me moriente, decus.
 Hic placuit, Domino quas cogito sistere Christo,
 Inter oves obitâ morte cubare meas.

Hisce paucis Elogia tñ manegitv celebbrare properabat.

**ELIAS DYSLIUS Ecclesiæ
 Victracenæ Minister.**

Berna

XXII.

Berna suum non sola decus jam deflet adem-
ptum,

Helvetia lachrymas angulus omnis habet.

Non illi sed toti HUMMELIUS occidit orbi,

Quilibet in tanto funere funus habet.

Omnes luctus habet, postquam te fata tulerunt,

Venit & ipsa mea hac urna riganda manu.

Virtutum custos, Patria decus, Urbis amores,

Gloria Musarum te moriente jacet.

*Sed nostra heu miseri lachryma volvuntur ina-
nes,*

Non reddet furtum Parca severa suum.

Pars meliorque tuos vitat Libitina triumphos

Mens, nullo tali vulnere lafa tui.

*Jam victurum animum moriens HUMMELIUS
astris,*

Et terra effetas reddidit exuvias.

Et si membra jacent nigri sub mole sepulchri,

Nescit fama mori, nec tumulatur humo.

Elo-

*Eloquium cuius, Pietas tolluntur ad astra
Laudibus, hunc morti succubuisse nega.*

DAVID CONSTANTIUS.

XXIII.

L E S S U S

In beatum Obitum Celeberrimi

Dn. Antistitis

H U M E L I I,

Si satis exclamat bene *Cæsar Julius* inter
Fatidicos, Flaccum Virgiliumq; sedens:
Hic Lacrymas inter sedet & suspiria Cæsar.

Ille *Melancholicus*; sed *Maro Lippus erat.*
Si de *Denatis* simul ac *Absentibus* atque

Præclarè meritis Ingenuisque Viris
Nil nisi recta loqui decet & sentire; Quid obstat

Quin Lacrymas fundam, & corde dolente gemam?
Quin functos vitâ doleam? quin debita Justa

Exsolvam magnis Pierisq; Viris?
Vita quid est? *Lacrymæ, Dolor, & suspiria, Morbus*

Fortuna lusus, Pulvis & Umbra, Nihil.

Heraclite redi vitæ mortalia nostræ
Defletum; Stoicos hinc procul ire jube!

Nascimur in Lacrymis, Lacrymis hæc vita madescit;
Eximus Lacrymis, ora rigamus ijs.

Efferimur Lacrymis nostrorum. Magna malorum
Lerna manet vivos, qui sua fata dolent.

F

Tum

Tum demum miseri verè *Bona* nostra videmus
 Cum nobis non sunt amplius, atque cadunt.

BERNA potens fateare mihi, necumque fatentur
Patria, dulce solum, *Curia*, *Templa*, *Scholæ*.

HUMMELIUM amissum mecum lugete celebrem,
 HUMMELIUS non est, at fuit inter *Oves*
Messiae Pastor vigilans, & *Præco* disertus
 Exemplo vitæ, voce tonante simul.

Acta Virumq; cano nulli Gravitate secundum,
 Indeque *Fama* Viri jam benedicta manet.

HUMMELIUM laudat *Livor*, post *Fata* quiescens,
 Jam *Livor* favet, & projicit arma procul.

HUMMELIUS vivet, rumpantur ut *Ilia Codro*,
 Invidiâ major. Fama perennis erit.

Est equidem verum *vivos* præstare *Leoni*
Exanimi catulos. Vivit at HUMMELIUS.

In *Scriptis* vivit, vivitque in *corde Bonorum*,
 Nam *Favor Invidiam* jam superavit acrem.

Spiritus Hummelli cum *Christo Rege* triumphat,
Ossa cubant *BERNÆ*, Nomen ubique viget.

Currus Equesq; fuit noster, sic totius Urbis,
 Grande Decus, Clypeus pauperibusque fuit.

HUMMELIUM si quis fervore vocasset Eliam,
 Forsan *Livor* edax verteret id vitio.

HUMMELIUM deflete *Virum studiosa juventus*
 Atque *Ministerium*, *Curia*, *Templa*, *Scholæ*.

Ut *Basilea* dolet sua tristia *fata*, duobus
 Luminibus claris jam vidiuata suis.

Gernlerum pietate gravem, Gravitate verendum,
 Doctorem, ô quantum! Raurica *Templa* dolent.

Præ-

Præclarum Medicum mœrens Academia luget
Glaserum. Hos ambos Februus iste rapit.

Nos præcedentis privat *Februarius Anni*
Hummelio nostro, *Milite magnifico.*

Quæso quid hæc nobis portendunt Omina? nobis
 Numen & iratum, & nostra piacula notant.

Viximus indigni tantis *Pastoribus*, inde
 Hos *Pater Omnipotens* in meliora locat.

Roma sibi plaudat de miro Consule Marco,
 Jactet & Alcidēn Græcia vana suum.

Nos hos Heroas ad lucida tollimus astra,
Organa grata Deo, ob maxima *Dona Dēi.*

Hos *Pietas*, hos fana *Fides*, *Prudentia*, *Virtus*
 Et *Doctrina bonos non potuere Viros*

A Telo rigidæ defendere mortis acuto,
Terra tegit Carnem, *Spiritus astra colit.*

Ah miserere tui Gregis optime, maxime *Jesu.*
Pastores fidos suffice Christe novos.

Præsentes tutare bonos, rege flamine sancto,
Ut vitâ, precibus, moribus atque bonis

Et verbo pascant pretioso sanguine lotos
Agnos, quos illis *Cura paterna dedit*

Pascendos contra nigri *Cacodæmonis Astus*,
Carnis ut & Mundi Gaudia prava mali.

Ut semet redimant, Auditoresque vel omnes
 Secum, quo fiant vaſa sacrata Deo.

Hæc novercante Minervâ Honoris & Amoris ergo l.m.q.
αὐτοχεδλεσὶ attexebat

4. Calend. Martias
 Anno Æra Dionysianæ
 LXXV.

CHRISTIANUS CHAMBRINUS,
 V. D. M. in M. Buchse,

F 2

EPL

XXIV.

E P I C E D I U M.

Quisque suos patimur manes, qui vescimur aurâ
Ætherea, varias experiendo vices.

Horrida dum populos agitat Bellona propinquos,
Oppidaque & cultos undique vastat agros.

Nostra etiam tristes ingentia damna dolemus,
Luctus ubique gemit, planctus ubique strepit.

Occidit illustris magnorum triga virorum,
Sæcla quibus meritis vix habuere pares.

Occidit ante diem *Sauſſurius* occidit ingens:

Cui similis Doctor, nec quoq; Pastor erat.

Cujus ad eloquium, mysteria sacra patebant.

Quæ sacro in duplice codice tecta latent.

Cujus ad eloquium, pravæ mens conscia vitæ
Infremuit, rimans inde salutis iter.

Nec satis est, *Laufanna*, pati tibi maxima damna,
Ni Dominæ damnis afficiare simul.

Occidit *Hummelius*, vitiorum acerrimus hostis,
Justitiæ vindex, legis & ipse Dei.

Occidit Antistes, magnus Chrysostomus alter,
Verbi præco sacri, par cui nullus erat.

Scripturâ, eloquioque potens, redivivus Apollos:
Cui non Berna habuit, nec sacer ambo, parem.

Qui pia sic sacris, mulcebat pectora verbis:
Ad cœlum ut fuerint illicò visa trahi.

Qui vivus lachrymas peccanti movit acerbas,
Jam magis hinc & adhuc mortuus ipse movet.

Nec

Hic cujusq;
excessus or-
do tempo-
ris observa-
tur.

Nec satis est lachrymas effundi, in funere tanto,
 Ni super addantur funera funeribus.
 Occidit Illustris quoque *Graffenrerius* Heros:
 Præsidium patriæ, deliciæque suæ.
 Non minus alloquio, quam Majestate verendus,
 Consul obit, Patriæ gloria, dulcis amor.
 Flebilis Helvetiæ, Germano flebilis orbi,
 Occidit, & Bernæ flebile, dulce decus.
 Cujus & auspicio Respublica floruit ingens,
 Ipsaque, quo, sospes, sospite, Berna fuit.
 Cujus & auspicio, subiecta provincia, tanto,
 Floruit, omnigenis jugiter aucta bonis.
 Luctus & ille fuit, luctus cumulusque malorum,
 Ni Deus avertat, prosperiore manu.
 Qui plerumque stupet dolor ingens, verba repressit:
 Et mihi plura loqui, sic vetat ille dolor.

*Illustriſſimi Domini Consulis Graffenrerij
Epitaphium.*

Hos augusta lares coluit mens principe digna,
 Augusto, virtus, Hospite digna suo.

Domini Antifitis Hommelijs.

Cum vitio cui pugna fuit sine fine, fidelis
 Proœco Dei jacet hic, par pietate gravi.

F 3

Dominii

Domini Decani Saussurij.

Hic gravitas morum, vultūs veneranda venustas,
Doctrina, eloquium, par pietasque jacent.

Horuim magnorum virorum Trigæ pijs
Manibus parentabat his versibus

J. P. D'APPLES Pater, quibus sequentes subjecit
eius Filius.

Ωλετο γῆν λείπων ΟΜΜΗΛΙΟΣ ἱεροφάντης
Οὔνομα Τηρίσας φαίδημον, αὐθάνατον.
Οσέα τύμβος ἔχει θεοπόμπης Ἄνδρος ἀείσε,
Οἳται τε θανάτες θνεία σάρκα φάγε.
Αὐθάνατος ψυχὴ αὐέβη ἐπ' ὄλύμπιον οἴκον.
Νῦν δὲ γλυκοσμένη σύνθεγνος Αὐθανάτοις.

His terris Hommelius Hierophanta relictis,
Migrat, ubi liquit nomina magna sibi.
Ossea compages recubat sub mole sepulchri,
Hic ubi mors carnem, dente vorace vorat.
Spiritus alta petit, non morti obnoxius, astra,
Cœlitibus Divis accubiturus ovans.

HOMMEL meurt pour quitter le seiour des Mortels:
Apres avoir servi longtemps aux saints Autels.
Il laisse de son nom vne auguste memoire:
Ayant laissé son corps en despost au tombeau,
Son esprit est allé jouir d'vr air plus beau,
Dont jouissent les Saints au seiour de la gloire.

EPICE-

XXV.

E P I C E D I A

In Reverendi & Clarissimi viri D. Decani
HUMELII b. m. obitum.

HUMELIO celebri, qui dextrè voce tonante
Bernensi exposuit dogmata sacra gregi,
Martius apparet lugubris luce secunda,
Sed mage fatalem templa scholæque timent;
Nam lux fatalis natalis cernitur ipsi,
Dum paradisiaca sede potitur ovans,
Curis exemptus fatalibus atque periclis,
Sic mage fatalem templa scholæque timent.

Sic lugubri Camænd apponit

JACOBUS HALLERUS Pastor Ecclesiæ
Mekilchenfis.

XXVI.

Johan Heinrijch Hummel.

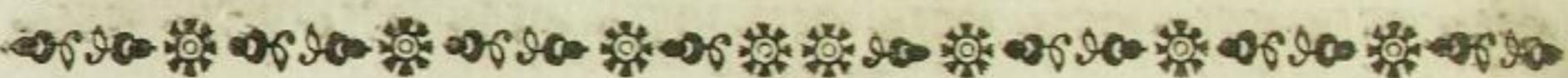
Letter-lehr.

Ja! nuhn höre ich im Himmel.

Auf Erden hörte ich gar viel Verdruß und Hon/
So die boschaffste Welt der Frommen gib zu lohn:
Im Himmel hör ich nuhn groß Freud und Lust dagegen
So mir jeh widerfehrt aufs lauter Gnad und Segen.
Auf Erden hörte ich gar viel und grosse Klag.
Die jederman beh mir geführt von tag zu tag:
Im Himmel hör ich nuhn die schönen Engel singen/
Dahin ihr all zu mir durch Christum sollt dringen..

H. R. B. E.

CAR-

XXVII.

CARMEN LUGUBRE.

I N

Venerandi olim, Eruditionisque Insignis
VIRI.

**DN. JOH. HENRICI
HUMELII,**
DECANI DUM VIVERET ECCLE-
SIÆ BERNENSIS desideratissimi. Mœcenatis
longè maximi obitum, & beatum è terris
Recessum.

VI X D A C H S E L H O F E R I deflere occipimus umbram,
Semanimes casu tantò fatisq; propinqui;
O Deus ingeminas vulnus, causasq; dolendi
Augens, æternò perfundis pectora luctu;
Nos miris fortuna modis & mille fatigat
Exemplis, mentemq; negat simul esse quietam.
HUMELIUM, proh fata! pium nox abstulit atra;
Illum clara suo lactavit ab ubere Suada,
Pierios juveni latices prudentia fudit,
Nil adeò durum, nil magnum deniq; visum,
Quod non improbitas, genijq; industria tanti
Vinceret & patriæ magnos aptaret ad usus.
Gratus erat cunctis, demulxit nubila magnum
Eloquiòq; Jovem torst, votoq; potitus
Urbi atq; agricolis heroâ mente reduxit

Clemen-

Clementeis superos, & amicæ munera pacis,
 Ah plorate greges, cum vos & commoda vestra
 Sedulus ante diem curârit & ante tenebras:
 Plorabunt colles, & flebilis Echo sub imis
 Vallibus indignam resonabit ad æthera mortem;
 Aönio teneræ describent colle sorores,
 HUMMEL quid calamô, quid amœnâ voce, quid aurei
 Ingenij nervis fecit, cedroq; sacrabunt
 Et fletum facient, & magni pectoris urnas,
 Hoc alijs spargent lachrymis & pectine clarô
 Illibata sui memorabunt funera nati;
 Quemq; gregem linquit reliquis pastoribus unquam
 Improba divexet scabies, nec ventus adurat
 Nec lædant hirci, nec bestia dividat atrox.

Beatis pijsque manibus venerandi Patris
 & Antistitis accinit Collegium Ber-
 nense majus.

XXVIII.

QUIS luctus? Quæ hæc sunt nocturna silentia BERNÆ?
 Nuper quæ multas inter caput extulit urbes,
 Puro quæ micuit nitidissima sidera gaudens
 Fulgentes totum radios spargente per orbem,
 Cujus stridebant sonitu ædes Altitonantis
 Concutiente animas delicti pondere pressas,
 Ut versæ in melius renovatis moribus ultro
 Summum placarent Numen, quod crimine læsum.
 Heu! Magnum HUMMELIUM rapuit mors invida, cuius
 Cygneus hic fuerat cantus, quem concinit urbi.

*Ita Mæcenati summo suoque Arunculo Magno, non injussu
 invitâ licet Minervâ, parentatum.*

JOH. LEONHARDUS VOEGELINUS
 Sacrae Theologiae Alumnus.

G

L U-

XXIX.

L U C T U S

O B

LUCTUOSUM EX HOC MUNDO,
beatissimum tamen exitum Viri Celeberrimi,
Gravissimi, Antistitis & V. D. Præconis
Incomparabilis,

D N . J O H . H E N R I C I
H U M E L I I .

Quid vos astra Dei q̄ Orbis quid tecta Tonantis,
Tristes quas iras dicitis; atra mala?
Quidque notat cœlum facies tua plena minarum?
Vates magne aperi: Quid feret hora sequens?
Quòd nos heu miseros præter miracula tanta
Orbasti illō, qui decor urbis erat
Qui fuit orbis honos, patriæ qui gloria nostræ,
Gloria quique inter fulgida ut astra Dei.
Summe Deus, quid fata ferent, dic, quamque ruinam
Sit passura domus, sic pia sponsa tua?
Quid? quòd forte manu quatias fulerum atque columnam.
Pastoremque gregis lanigeri ferias:
Naviculam mediis undis viduesque Patrono:
Mulce undas, ventos Tu rapidosque doma!
Plangite Christicola tristes ab pectora palmis!
Decidat ex oculis nunc quoq̄ gutta meis!

Plan-

Plangite Censorem scelerum, mitemque parentem,

Atque Paracletum plangite dulcisonum!

Dicite saxa domus sacra, subsellia templi

Fervorem, & zelum concelebrate suum.

Vos estis testes, quae verba diserta gerebat?

Argutô faciens mellea verba sonô.

Reddere quae fracto scivit solatia cordi,

Dulcibus alloquiis tristia corda levans?

Improba quis subiit trepidus præcordia terror,

Cùm sonuit legis jussa verenda Dei?

Edidit ab animam, funusque subivit acerbum,

Purpuream vitam perdidit atque dedit:

Perdidit is vitam, multis languentibus Ejus

Sæpè ministerio quam Deus ipse dedit.

Mortuus Ille, aïs, est? ast non est mortuus, Ille

Transiit ad vitam, mens pia vivit ibi.

Lucta gravis subeunda venit, certamina dura,

Constitit intrepidus, victor ab hoste venit.

Tempora nunc Dominus cinxit radiante corona,

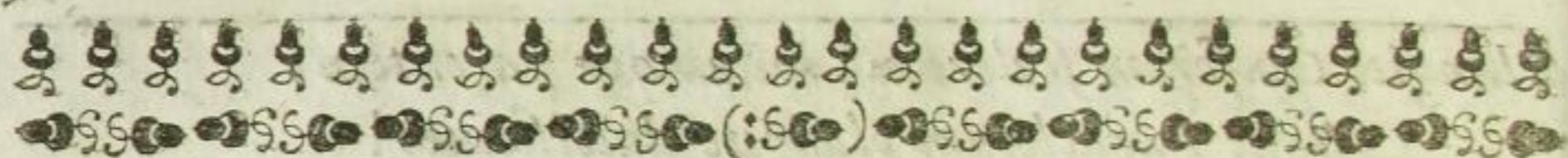
Inque Poli Regnis ecce triumphat ibi!

Mercedem obtinuit justi nunc Gaudia servi;

Nunc tenet is summi sceptra beata Poli.

Jussu Honoris debiti, amoris sinceri, mœrorisque
non fucati, Musa Novercante mœstus acci-
nebat magno olim suo Patrono & Mœce-
nati

DANIEL STAPFERUS SS. Th.
Stud. Helv. Brug.

XXX.

E L E G I A.

MAgnum opus est, tantumque uno non Hercule dignum,
 Emeritis elegas deproperare Viris.
 Quod mihi surgit opus ? Superas HUMMELIUS auras,
 Deserit, Angelicis inferiturque choris.
 Præsidium jacet ecce ! meum, quo sæpius usus
 Adversas potui sustinuisse manus.
 Heu ! Cognate tuos suspiro carmine manes
 Supplicium nobis mors luet inde suum.
 Cognatus faciem subduxit mortuus aliam,
 Cujus me facilis sæpe fovebat amor.
 Bernatum Antistes, Bernatum firma columna
 Concidit, ah Patrio collachrimare Lari !
 Enthea vox afflata Deo vox plena salutis
 Christiadum, putri nunc requiescit humo
 Qui populum miranda sacri mysteria Verbi
 Edocuit, veræ Vir pietatis amans.
 Exemplar vitæ & castæ pietatis imago
 Sanctaque Divinis mens cumulata bonis.
 Ille suum ante diem & contra pia vota piorum
 Supposuit fati languida colla jugo.
 Heu ! cladem invisam ! Heu nostri mala damna Lycei !!
 Heu nimium rabidæ jura maligna Deæ !
 Eheu ! majorum sunt hæc præsaga malorum
 Funera. Mors tanti Nominis omen habet.
 Præconem mors dira rapit. Vah ! impia fata !
 Qui puro nobis protulit ore Deum.
 Præconi sua lingua deest, qua sueverat olim
 Urbi Evangelicas insonuisse tubas.
 Quod patimur damnum ? Sed nunc Hybnere coruscas,
 Et reparaturus maxima damna venis.

Vir desiderij, Cœlum te misit in orbem
Ex isto in Cœlum serius orbe redi.

Sic funera Venerandi D. Antistitis, Patroni ac Cognati
de se suisq; longè meritissimi, plangebat
Genevæ

JOH. JACOBUS ROTHPLÆZIUS,
Arov. Lib. Art. Magister.

XXXI.

Hλυπής ποτε καὶ πολύφημος ἀειδεν αἰσθός
Τῆς ωλί τε Κάδμις παιδὸς καλλίσφυρε Ίω
Λευκοθέης, ὅπις φρὶ μὴ ἐν βροτὸς αὐδίεσσα,
Νῦν δὲ ἀλός ἢ πελάγεας θεῶν ἡξέ ἔμφρε πυῆς.
Οἱ φλυαρῶν αἰσθοὶ, τῷτε ἀγορεύω ἀλιθῶς
Σεῦ ωλί, Ω ὈΜΜΗΛΙΕ, ὃς μὴ καὶ βροτὸς ἥθα,
Καὶ ἐθαυμεῖς τε, ὁ ὄρειν, ιου; ὁχλος μυστιεῖθμος
Δάκρυα πκεὰ χέων ταχέος τῇ ωρῇ θανάτῳ,
Ἄλλα γε ὅτι καὶ ἔντολμος τῆς νηὸς Ιησοῦ
Ἡθα κυβερνητής, ἀχθεὶς μάλα τοῖσ' αὐτοῖσιν
Λαιψησις, μεγάλησι τε καὶ πραιπνῆσι θυέλλαις
Τῇ πόντῳ μεγακύτεος, ἀλγεα πολλὰ μεγίστας,
Ἐζόμηνος νῦν εἰς ἢν δώμασιν ὑψηλοῖσιν
Ἄθανάτων Τε θεῶν, μακάρεσσι Τε καὶ αἰὲν ἐόντεον,
Καλὸν ἔχων τε γέρεας, καὶ νῦν φρεσβυτίδα πιμὴν,
Θειόδομον δὲ ἔλαχες σέφανον καὶ αἴδιον ἐδριν.

Joh. NICOLAUS SS. Th. St.

G 3

Au

XXXII.

AU M E S M E.

SANS considerer qui nous sommes,
Et sans qu'elle daigne nous voir,
La Mort exerce son pouvoir
Indifferemment sur les hommes.
Les grans comme les plus petis,
A ses loix sont assuettis ;
Ils ploient tous dessous ses armes ;
Et sans cette rigueur du sort,
Nous ne verterions pas aujourd'huuy tant de larmes,
Sur le triste tombeau de cet illustre Mort.

Regrets, soupirs, larmes non feintes,
Coulez vn peu plus doucement !
Et laissez moi libre vn momant
Afin que i'exprime mes plaintes.
Ha ! cessez, de grace, cessez !
Mais je sens que vous vous pressez.
Coulez ! Puis qu'il n'est pas possible
Que l'on vous puisse retenir ;
Si ne me plaignant pas je parois insensible,
Helas ! C'est la douleur qui me l'a fait venir.

Mais quoi ! Comment pourroit il estre
Que je fusse sans sentiment ?
J'en dois bien juger autrement,
Par les pleurs qu'elle m'a fait naître.
Mon mal ne peut estre caché :
On voit bien que j'en suis touché,
Et que cette douleur me blesse :
Car pour en marquer la rigueur,
Je sens mon cœur dans moi se fondre de tristesse,
Afin que pour pleurer j'aye plus de liqueur.

O ! si

O ! si cette deuleur cruelle
 Interrompant vn peu son cours,
 Me permettoit de longs discours
 Par témoigner plus loin mon Zèle !
 Encor que mon style soit bas ;
 HUMMEL ! Que ne dirois-je pas
 Si j'entrerenois ton Eloge ?
 Mais (ô cruelle !) te voici !
 Donne vn peu de relache à celui qui te loge ;
 Il n'en veut qu'un moment pour ecrire ceci.

HUMMEL , qui vit avec les Anges ,
 Et qui triomphe dans les Cieux ,
 Pour paroître plus glorieux
 N'a pas besoin de nos loitanges .
 Il les eut devant que mourir ;
 Mais comme elles pouvoient tarir ,
 Tout joyeux de fournir sa course ,
 Et lassé des honneurs mortels ;
 Il en puise aujourd'huy d'une immortelle source ,
 Et goûte avec son Dieu des plaisirs Eternels .

HI C quare ex Pario tumulus non marmore constet
 Attonitusne rogas ? Mirari define lector .
 Voce suâ vivus duro de marmore corda
 HUMMELIUS fregit . Letho mollita , cavemus
 Marmora ne mœsto rumpantur & ipsa dolore .

J. P. CLERICUS. SS. T. Stud. Geneyæ.

XXXIII.

E I D E M.

DElie Phœbe meos succis relevato dolores ,
 Si medicâ ægrotos arte juvare potes ;
 Da , miseram miserans , mihi da collyria , sortem ;
 Lippa quibus lachrymis lumina facta linam :
 Magnus enim HUMMELIUS superas concessit in oras ,
 Liquit & infernum sorte ferente solum .

Affertor

Assessor veri, falsique acerrimus hostis
 Livente heu! raptus morte repente jacet:
 Numinis augusti quo nec reverentior alter,
 Æquus ei verâ nec pietate, fuit.
 Per vastum cecidit notus virtutibus orbem!
 Qui Christi vigilans in rate Typhis erat;
 Inclytus ingenio, doctrinæ flumine clarus,
 Fundereque Hyblæos suetus ab ore favos;
 Agminaque errorum pugnis devincere doctus,
 Fulminaye in pravos ore rotare viros;
 Arte valens fandi, præstantior arte docendi,
 Consciaque afficti corda levare potens.
 Nil secus heu obijt! Cohibe libitina furores,
 Siccine cuncta tuâ falce resecta cadunt?
 Siccine Pierij columen prosternere fani?
 Stinguere divinæ lumen es ausa domus?
 Siccine nil linquens adeò baccharis inausum?
 Corpora ut æterno stamine digna teras.
 Num te nequicquam Herois facundia movit?
 Num pietas? tanti cana fidesve viri?
 Hummelijne artus indignâ morte prophanas?
 Et, scelus! infando conteris ora pede?
 Corpus ne effossæ mandasle sub aggere terræ
 Gaudes? hæcne animos unica vota regunt?
 Ausa tamen stolidæ moliris inania mentis,
 Omnia post funus dum perijisse putas:
 Mens etenim celsi migravit ad atria cœli.
 Gaudet ubi fato jam meliore frui.
 Insuper insignis virtus Mausola novavit,
 Quæ stare Alpino culmine stante queunt:
 Sub quorum mœsto recubante cadavere saxo,
 Marmora signavit grandibus hisce notis.
HUMMELII OSSA SOLUM, NOMEN VIX CONTINET ORBIS,
EXPERTEMQUE ANIMAM MORTIS OLYMPUS HABET.

Sic deflebat eum mœrente & arente Musæ

DANIEL AUBERTUS AVENTICANUS
Philosophiæ Stud.

F I N I S.